

მასწავლებელი

მასწავლებლის
შეფასება სკოლაში -
გზა პროფესიული ზრდისკენ

რას კითხულობენ
მასწავლებლები

საქართველოს
ანგარიშგებისა და განვითარების
საქონალი

ანგარიშგებისა
და განვითარების
საქონალი

N1, 2009

მასწავლებელი

შურნალი

ასხადებს კონკურსს!

გაბვირით

თქვენი გამოცდილება!

ზეარჩიით

თემა,

ჩაერთით

კონკურსში და მოგვწერით!

1. ჩემს კლასში რთული გავშვია
2. როგორ გავხადოთ გაკვეთილი საინტერესო
3. ინტერნეტი – სასარგებლო რესურსი მასწავლებლისათვის

**მიიღეთ საჩუქრად ჩვენი პარტნიორების მიერ
დანესებული პრიზები**

გააკურ სულაქაურის ახალი გამოცემების კომპლექტი
თანამედროვე ქართული პროზა და წიგნები
სერიიდან მოსწავლის პირველი ენციკლოპედია!

საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებელი
დოკუმენტური ფილმების DVD ვერსიები სერიიდან
„საუკუნის პორტრეტები“

კონკურსის დასკვნით ეტაპზე სამი საუკეთესო წერილი გამოვლინდება. გამარჯვებული მასწავლებლები
ჟურნალ „მასწავლებლისა“ და პარტნიორების, გააკურ სულაქაურის გამომცემლობისა და საქართველოს საზო-
გადოებრივი მაუწყებლის მიერ დანესებული პრიზებით დაჯილდოვდებიან!

თითოეული წერილის მოცულობა არ უნდა აღემატებოდეს 500 სიტყვას. საუკეთესო წერილები ჟურნალ
„მასწავლებლის“ მომდევნო ნომრებში გამოქვეყნდება.

წერილები გამოგვიგზავნეთ მისამართზე:

ჟურნალი „მასწავლებელი“, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი
თბილისი 0102, დიმიტრი უზნაძის 52, ტელ: (+995 32) 95 58 33 ფაქსი: (+995 32) 95 58 36

ელ. ფოსტით: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

რედაქტორისგან

ჟურნალი „მასწავლებელი“ ერთი წლისაა – ეს არც დიდი დროა და არც ცოტა. ჩემთვის, როგორც მთავარი რედაქტორისთვის, ეს ნომერი პირველია. მიღწევებზე საუბარი ნაადრევად მეჩვენება. ვფიქრობ, როგორ გემსახუროთ უკეთ. „მასწავლებელი“ ახალი ფორმითა და შინაარსით, ჩვენს განახლებულ ხედვას ასახავს. საერთო მიზნის, უკეთესი სასკოლო განათლების მიღწევა მხოლოდ თქვენი აქტიური მონაწილეობით შეიძლება. თითოეული მასწავლებლის ყურადღება ჩვენთვის ღირებული და მნიშვნელოვანია.

საზოგადოება დღეს ურთულეს მისიას აკისრებს სკოლას. სამოქალაქო ცნობიერების, პოლიტიკური კულტურის, ტოლერანტობის ნაკლებობის, არასრულწლოვანთა დანაშაულისა და ნარკომანიის პრობლემებზე საუბრისას, გვჯერა, რომ მათი გადაჭრის გზა მასწავლებლებზე, სკოლაზე გადის. თქვენგან არა მხოლოდ განათლებული, არამედ ამ პრობლემებისაგან თავისუფალი, წარმატებული თაობის აღზრდას ველით. დღევანდელ პირობებში, თქვენს ხელთ არსებული რესურსებით ეს მისია თითქმის განუხორციელებელია. მიუხედავად ამისა, ზოგიერთი თქვენგანი საკლასო ოთახში სასურველ შედეგს მაინც აღწევს. ვფიქრობთ, მასწავლებლის სტატუსი იმ მიზნების ადეკვატური უნდა იყოს, რომლის განხორციელებასაც საზოგადოება მისგან ითხოვს. ინფორმირებისა და პროფესიული დისკუსიის გზით, გვსურს, ამ მისიის წარმატებით განხორციელებაში დაგეხმაროთ.

„მასწავლებელი“ თქვენი ჟურნალია და მხოლოდ თქვენი აქტიური მონაწილეობით შეეძლებოთ სკოლაში ხარისხიანი განათლების პრაქტიკის დამკვიდრებას. ჟურნალი პროფესიული გამოცდილების გაზიარების საშუალებაა. ჩვენთვის თითოეული მასწავლებელი არა მხოლოდ პასიური მკითხველი, არამედ თანაავტორია. ამიტომ თქვენგან აქტიურ გამომხატვარებას ველით.

შესაძლოა, ჟურნალში ისეთ მოსაზრებებს შეხვდეთ, რომლებსაც არ იზიარებთ. წაიკითხავთ იმ სტატიებსაც, რომელთა ავტორების შეხედულებებს რედაქლეტორი არ ეთანხმება. დიალოგის ხელშეწყობა და განსხვავებული მოსაზრებების წარმოდგენა ჩვენი მთავარი მიდგომაა – ჟურნალი პროფესიული დისკუსიების ღია ფორუმად უნდა იქცეს. თუ თვლით, რომ საინტერესო გამოცდილება დაგვიგროვდათ, ან პოზიციის გამოხატვა გსურთ, მოგვწერეთ და კოლეგებს მნიშვნელოვან საკითხებზე საკუთარი ხედვა გააცანით.

გვჯერა, რომ მხოლოდ ამ გზით – თითოეული ჩვენგანის აქტიური მონაწილეობით – შეიძლება დასახული მიზნის მიღწევა.

ხათუნა კვესელავა
მთავარი რედაქტორი

მასწავლებელი

N1, 2009

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის გამომცემა

პროფესიული ჟურნალი „მასწავლებელი“ გამოდის ორ თვეში ერთხელ

რედაქლეტორი:

სოფიო გორგოძი
პაატა სირგილაძი
ლელა სამინაშვილი
ნათია ნაცვლიშვილი
თამარ მონოვრინაძე

მთავარი რედაქტორი:

ხათუნა კვესელავა

რედაქტორი: ნატო ინგოროშვილი

სტილისტი: ირმა ტაყეიძე

დიზაინი: ბასიკ დანელია

ფოტო: მალხაზ მაჭავარიანი

მხატვარი: მამუკა ტყეშელაშვილი

ჟურნალისტიები:

ეკა ქვენიშვილი
თია თოფურიკა
ირმა კახუაშვილი
შორენა ბურღილაძე

ჟურნალში გამოქვეყნებულ პუბლიკაციებში გამოთქმული ზოგიერთი მოსაზრება, შესაძლოა, არ ემთხვეოდეს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის და „მასწავლებლის“ რედაქლეტორის შეხედულებებს. ცალკეულ სტატიაში დასახელებული ფაქტების უტყუარობაზე პასუხისმგებელია სტატიის ავტორი.

საკონტაქტო ინფორმაცია:

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი
მისამართი: თბილისი, 0102
დიმიტრი უზნაძის 52
ტელ: (+995 32) 95 58 33
ფაქსი: (+995 32) 95 58 36
ელ. ფოსტა: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

ISSN 1987-6149

UDC 371.1
8-374

გამოიწერეთ პროფესიული ჟურნალი
მასწავლებელი

დარეკაით:

შპს „ნიზნის სამყარო“: 45 33 79

სს. „მაცნე“: 37 47 49, 22 64 58

სტატიები

პაატა პავაძე

5 გაკვეთილი პოლიტიკოპოპულაციის ზღვარზე

არის თუ არა პოლიტიკური დისკუსიების ადგილი საკლასო ოთახში – სამოქალაქო განათლება თუ პოლიტიკური პროპაგანდის საფრთხე

სიკო ჯანაშია

30 რას კითხულობენ მასწავლებლები

როგორ შევაცვართ ბავშვებს კითხვა – მასწავლებლის პირადი მაგალითი მოზარდებში კითხვის უნარის განვითარების ერთ-ერთი მთავარი ფაქტორია

პაატა სირგილაძე

31 სამოქალაქო განათლებისათვის

სკოლისა და მასწავლებლის როლი სამოქალაქო საზოგადოების ჩამოყალიბებაში – მოსაზრებები სკოლაში სამოქალაქო განათლების სწავლების შესახებ

ინტარვიუ

18 გიგა ზედანიას იმედგასრუება და თავისუფლება

ამზადებს თუ არა სკოლა მოსწავლეს დამოუკიდებელი ცხოვრებისათვის – გიგა ზედანია განათლების ქართულ და დასავლურ სისტემებს ადარებს

აკა ქავანიშვილი

პრობლემა

21 წიგნიერება საპარტეზოლოში

ქართველი მოზარდები წიგნიერების დონით უცხოელ თანატოლებს ჩამორჩებიან – როგორ ვასწავლოთ ბავშვებს კითხვა

თეა თოფური

48 წარმატების ფორმულა – გარდახნის გამოყვანილება

სკოლას სწავლების ხარისხის გასაუმჯობესებლად დამატებითი რესურსების გარედან მოზიდვა შეუძლია

შორენა გურდილაძე

46 ერთი სკოლა და მთელი სამყარო

მოსწავლეების, მასწავლებლების და სკოლის ადმინისტრაციის წარმატებული თანამშრომლობის ისტორია ქუთაისიდან

მეკა ჩინიჭიშვილი

39 მიხეილ მინდაძე 10 რჩევა დამწყები მასწავლებლისათვის

რატომ ვირჩევთ პედაგოგის პროფესიას და როგორი უნდა იყოს მასწავლებელი – პროფესიული რჩევები დამწყები მასწავლებლისათვის

ფოტოკორესპონდენტი

44 ერთი დღე შაუმიანში

სოფელ შაუმიანის დევნილთა დასახლება – შაუმიანის მე-2 საჯარო სკოლაში ომის შედეგად დაზარალებული ბავშვებისათვის ქართული სექტორი გაიხსნა – სკოლა მალხაზ მაჭავარიანის ობიექტივში

41 როსა კლასში რთული გავზიანა

ცელქი მოსწავლე თუ ჰიპერაქტიურობის სინდრომი – ექსპერტები მასწავლებლებს რთული ბავშვებისადმი მიდგომის შეცვლას ურჩევენ

ირმა კახურაშვილი

რუბრიკები

ნოვატორები

8

ოზიამბურად შეფასეთ... მასწავლებელი

თბილისის რამდენიმე საჯარო სკოლაში მასწავლებლების შეფასების სისტემა ამოქმედდა. ამ სკოლების გამოცდილებას თქვა თოფურია გაეცნო

მრგვალი მაგიდა

11

მასწავლებლის შეფასების სისტემის დანერგვა სკოლაში

საჭიროა თუ არა მასწავლებლის შეფასება სკოლაში და როგორ შევაფასოთ მასწავლებელი ობიექტურად – მრგვალი მაგიდის მონაწილეები შეფასების სისტემის დანერგვის პერსპექტივებზე მსჯელობენ

გლობალური სკოლა

15

მასწავლებლის შეფასება სკოლაში – გზა პროფესიული ზრდისკენ

სკოლაში მასწავლებლის შეფასების დასაველეთში მოქმედი მოდელები რუსუდან ჭანტურიამ მიმოიხილა

34

როცა გაკვეთილზე დასწრეა

პრაქტიკული რჩევები მასწავლებლებისათვის – როგორ მოვიქცეთ, როცა თქვენს გაკვეთილს დამკვირვებელი ესწრება და... როცა თქვენ გინევთ შემფასებლის როლში ყოფნა

კლასი

50

გაკვეთილი მზანა ხალიჩაზე

არცერთი დაკარგული წუთი საკლასო ოთახში – რიგითი გაკვეთილი გერმანიის ერთ-ერთი სკოლის დაწყებით საფეხურზე – ნინო ელბაქიძის და თეონა ლოდის რეპორტაჟი მაისენიდან

კლასი

პრაქტიკული დანართი მასწავლებლებისათვის

1. ინტეგრირებული გაკვეთილი: საკვირველი ამბები „არიადნეს ძაფი“
2. 136-ე საჯარო სკოლის რესურსი – მასწავლებლის შეფასების ინდიკატორები
3. სახალისო დავალება – კროსვორდი მოსწავლეებისათვის

25-30

წერილი „მასწავლებელს“

52

ჩემი ისტორია – მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი სკოლაში

მიხეილ გოგატაშვილი, 77 წლის დამსახურებული მასწავლებელი ქორეთის სკოლაში მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის შექმნის ისტორიას მოგვითხრობს

რეცენზია

54

მე ვსწავლობ კითხვას

ნინო ბესელია დამწყები მკითხველისათვის განკუთვნილ ახალ გამოცემებს მიმოიხილავს

რესურსები

55

დემოკრატიის გაკვეთილი

საკანონმდებლო და სასამართლო ხელისუფლების, მედიის ყოველდღიურ საქმიანობას ბავშვები ადგილზე გაეცნობიან, თუ... კლასთან ერთად ექსკურსიაზე წახვალთ.

ბოლო სიტყვა

56

თუ ღროის მანქანის მართვა გსურს ლელა სამინაშვილი

გაპვეთილახის გამცდენ მოსნავლახს მკაცრი გამოცდუბი ელით

განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი ნიკა გვარამია

ეროვნულ სასწავლო გეგმაში, მინისტრის ბრძანებით, შედის ცვლილებები და დამატებები, რომლებიც მოსწავლის მიერ არასაპატიოდ გაცდენილი საათების ზღვრულ ოდენობას განსაზღვრავს. თუ მოსწავლე გაცდენების დაშვებულ რაოდენობას გადააჭარბებს, ვალდებული იქნება საგანგებო გამოცდა ჩააბაროს.

„დასწრება ხარისხიანი განათლების ერთ-ერთი მთავარი წინაპირობაა. დისციპლინის გარეშე სრულფასოვანი სასწავლო პროცესი წარმოუდგენელია. საზოგადოებისათვის კარგად არის ცნობილი, რომ მოსწავლეები სკოლას ხშირად აცდენენ. ამას არც სკოლები მალავენ. პრობლემა დგას და საზოგადოებაში მისი მოგვარების მოთხოვნაც არსებობს. მოსწავლეთა აღრიცხვის საკითხი მკაცრ კონტროლს დაექვემდებარება“, – აცხადებს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი ნიკა გვარამია.

23-ე საჯარო სკოლის დირექტორის, ნატო გაბოშვილის თქმით, ხშირია არასაპატიოდ გაცდენის და დაგვიანების შემთხვევები: „თუ მეორეკლასელი ბავშვი სკოლაში აგვიანებს, ეს მშობლის უპასუხისმგებლობაა. მას ჰგონია, რომ არაფერი დაშავდება, თუ მისი შვილი მერხს რამდენიმე წუთის დაგვიანებით მიუჯდება. როცა სამინისტრო და სკოლა გაცდენებისა და დაგვიანებების საკითხს მკაცრად გააკონტროლებს და ამას შესაბამისი რეაგირება მოჰყვება, მშობელიც ეცდება, ეს გართულებები თავიდან აიცილოს“.

განათლების მინისტრის ინფორმაციით, სკოლებში მოსწავლეთა დასწრების ფორმალური რეგულირებისათვის შემოღებული იქნება ცენტრალური აღრიცხვიანობის სავალდებულო დოკუმენტი – ჟურნალი.

„ეროვნული სასწავლო გეგმით დადგინდება გაცდენილი საათების ზღვრული ოდენობა და მისი გადაჭარბების შემთხვევაში, მოსწავლეს ექსტერნატის გამოცდის ჩაბარება მოუწევს. თუ გამოცდა ვერ ჩააბარა, კლასში დარჩება“, – ამბობს მინისტრი. ექსტერნის პროცედურა დამუშავების სტადიაშია და სავარაუდოდ, ისიც გამკაცრდება. გამოცდის ჩაბარება მარტივი არ იქნება, თუმცა ნიკა გვარამიას თქმით, მოსწავლის ცოდნა ადეკვატურად და ობიექტურად შეფასდება.

ახალი წესების ამოქმედების შემდეგ მასწავლებლები ვალდებული იქნებიან, სწორად აწარმოონ დასწრების აღრიცხვა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მათი პასუხისმგებლობის საკითხიც დადგება.

გამკაცრებული წესები ახალი სასწავლო წლიდან ამოქმედდება და ის ყველა კლასის მოსწავლეს შეეხება. გაცდენისა და დაგვიანების ზღვრული რაოდენობა და დარღვევაზე რეაგირების საკითხები დღემდე სკოლის შინაგანანესით რეგულირდებოდა.

პროფესიული განვითარების პროგრამების აკრედიტაცია გრძელდება

განათლების აკრედიტაციის ეროვნულ ცენტრში მასწავლებლის პროფესიული განვითარების საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაცია მიმდინარეობს. განათლების სფეროში მომუშავე ნებისმიერ ორგანიზაციას ან იურიდიულ პირს შეუძლია, ცენტრის მიერ გამოცხადებულ ვადებში, აკრედიტაციისთვის საკუთარი პროგრამები წარმოადგინოს.

აკრედიტაციის ეროვნული ცენტრის დირექტორის, ნინო ჩუბინიძის განცხადებით, მიმდინარე პროცესის მიზანი, პირველ რიგში, პროგრამების ხარისხის უზრუნველყოფა და ბაზრის რეგულირებაა: მოცემულ ეტაპზე მასწავლებლებს მიეცემათ საშუალება, სახელმწიფოს მიერ დაფინანსებული პროექტის ფარგლებში, პროფესიული განვითარების ხარისხიანი პროგრამებით მოემზადონ სასერტიფიკაციო გამოცდებისთვის“.

ლამა მკურნალიძე, ასოციაციის „სკოლა-ოჯახი-საზოგადოება“ აღმასრულებელი დირექტორი აღნიშნავს, რომ „საქართველოში პროფესიული განვითარების უამრავი საგანმანათლებლო პროგრამა არსებობს, თუმცა მათი ხარისხის კონტროლი დღემდე არ ხდებოდა. სწორედ ამიტომ იყო აუცილებელი აკრედიტაცია – ამ გზით სახელმწიფო ხარისხის კონტროლს უზრუნველყოფს“.

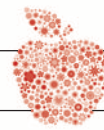
განათლების აკრედიტაციის ეროვნული ცენტრის მიერ კონკურსის საფუძველზე შერჩეულმა ექსპერტებმა სახელმწიფო უმაღლესი სასწავლებლებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ მომზადებული 147 პროგრამა უკვე შეამოწმეს. შესაბამისი დასკვნების საფუძველზე, საბოლოო გადაწყვეტილებას პროგრამებისათვის აკრედიტაციის მინიჭების შესახებ, აკრედიტაციის საბჭო მიიღებს.

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ასევე მუშავდება პროექტი, რომლის ფარგლებშიც სახელმწიფო გარკვეული რაოდენობის კრედიტების პროგრამებს დააფინანსებს, რათა ხელი შეუწყოს მასწავლებლების მომზადებას სასერტიფიკაციო გამოცდებისათვის.

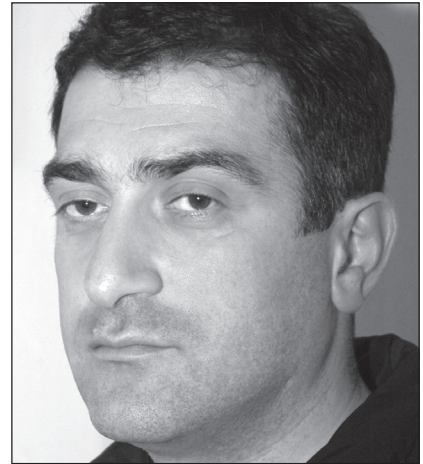
მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის დირექტორის, სოფიო გორგოძის განმარტებით, „აკრედიტებული პროგრამები გულისხმობს, რომ სახელმწიფო აღიარებს მათ ხარისხს. თუმცა, პროგრამის აკრედიტაცია არ ნიშნავს, რომ მისი დაფინანსება სახელმწიფოს მიერ ავტომატურად და მუდმივად მოხდება. ჩვენს მიერ შემუშავებული პროექტის ფარგლებში, პირველ რიგში, უპირატესობა მიენიჭება იმ საგნების დაფინანსებას, რომლებშიც 2010 წელს დაიწყება სერტიფიცირება. სავარაუდოდ, ეს იქნება ქართული ენა და ლიტერატურა, ასევე მათემატიკა და უცხო ენები“.

განათლების აკრედიტაციის ეროვნული ცენტრი აკრედიტებული პროგრამების პირველ ნუსხას მარტში გამოაქვეყნებს.

გაკვეთილი პოლიტიკორობის ზღვარზე

პოლიტიკა უფროსების თემაა – ბავშვებს, როგორც წესი, ნაკლებად უნდა აინტერესებდეთ ვის აძლევენ ხმას, ან რაზე საუბრობენ ფინჯან ყავასთან მათი მშობლები. თუმცა, ხშირად, როცა გარემო პოლიტიკურად იმუხტება, საკლასო ოთახში შეკითხვები ჩნდება – ბავშვები პოლიტიკაზე კამათობენ. უნდა ჩაერთოს თუ არა ასეთ მსჯელობაში მასწავლებელი და არის თუ არა პოლიტიკის ადგილი საკლასო ოთახში?

პაატა პაპაძე

ქალბატონი თამარი ბიოლოგიის მასწავლებელია. მისი გაკვეთილები ყოველთვის გამოირჩევა საინტერესო ინფორმაციითა და კვლევითი აქტივობებით. მოსწავლეები ხშირად განიხილვენ ბუნების დაცვის, ეკოლოგიური უსაფრთხოების, ბიოლოგიური გამოკვლევების ეთიკურ მხარეებთან დაკავშირებულ პრობლემებს, აყალიბებენ ალტერნატიულ იდეებს მათ გადასაჭრელად და პერიოდულად მსჯელობენ სახელმწიფო თუ საერთაშორისო პოლიტიკის საკითხებზე, კანონმდებლობის როლზე, ცალკეულ საზოგადოებრივ ლიდერთა შეხედულებებზე.

ერთ-ერთი გაკვეთილის დაწყების წინ თამარი ამჩნევს, რომ მოსწავლეები აღელვებულნი არიან, წრიალებენ და გაკვეთილისათვის მზაობას არ გამოხატავენ. მასწავლებელი ხვდება: ბავშვები გუშინდელ პოლიტიკურ მოვლენებზე საუბრობენ. ერთ-ერთი მოსწავლე ხელს იწევს და შეკითხვას უსვამს: „მასწ, გუშინ უსმინეთ დებატებს? თქვენ ვის ემხრობით?“

მასწავლებლისათვის ნათელი ხდება, რომ ეს შეკითხვა შემთხვევით არ გაჩენილა. ის რეალურ, ცხოვრებისე-

ულ პრობლემებს ეყრდნობა. შესაბამისად, მისი გამოყენება პედაგოგიური თვალსაზრისითაც სასარგებლო იქნებოდა. თამარი იმასაც ხედავს, თუ როგორ შეიძლება ამ დებატების თემატურად დაკავშირება ბავშვების მიერ მომზადებულ პრეზენტაციებთან, მაგრამ მისთვის არც ისე ადვილია გადანყვებილების მიღება.

ასეთ დროს მასწავლებლები მნიშვნელოვანი გამოწვევის წინაშე დგებიან: დაუშვან თუ არა კლასში პოლიტიკური საკითხების განხილვა, ჩაერთონ თუ არა ასეთ მსჯელობაში?

თუ პრობლემას განვაზოგადებთ და გადაჭრის გზებზე დაფიქრდებით, რამდენიმე შეკითხვას უნდა გავცეთ პასუხი: როგორ უნდა შეხედეს პოლიტიკური საკითხებისადმი მოსწავლეთა გამძაფრებულ ინტერესს სკოლა და მასწავლებელი? რამდენად დასაშვებია პოლიტიკური დისკუსიების გამართვა საკლასო ოთახში? რა სახის საფრთხეებს შეიძლება წავაწყდეთ ამგვარი მცდელობისას და როგორ ავიცილოთ ისინი? ეს საკითხები განსაკუთრებულ აქტუალობას იძენს სასკოლო რეფორმის ორი მნიშვნე-

მოსწავლეების აქტიურ მოქალაქეებად ჩამოყალიბება, როგორც თანამედროვე განათლების მთავარი ორიენტირი, წარმოდგენილია მკაფიო პიროვნული პოზიციის ფორმირების, გამოხატვისა და დაცვის უნარების გამომუშავების გარეშე. “

ლოვანი ასპექტის ფონზე: ერთი მხრივ, ზოგადი განათლების ეროვნულ მიზნებსა და ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით, მოსწავლეთა სამოქალაქო აღზრდა-განათლება უმნიშვნელოვანეს პრიორიტეტად არის გამოცხადებული, რაც პოლიტიკური თემატიკის გაცნობიერებასაც გულისხმობს. მეორე მხრივ კი, კანონის ძალით იკრძალება სკოლის პოლიტიზება. ზოგადი განათლების შესახებ კანონის მიხედვით, სახელმწიფო ვალდებულია, უზრუნველყოს საჯარო სკოლის დამოუკიდებლობა რელიგიური და პოლიტიკური გაერთიანებებისაგან (ხოლო კერძო სკოლის დამოუკიდებლობა – პოლიტიკური გაერთიანებებისაგან).

პრობლემა, რომელიც შედარებით ახალია საქართველოსა და სხვა პოსტ-საბჭოთა სივრცის სკოლებისათვის, დემოკრატიული ქვეყნების საგანმანათლებლო სისტემისთვის ტრადიციულია. ერთ-ერთი ონლაინ ჟურნალში¹ საინტერესო ინფორმა-

ციას წაგანყდი: ინგლისური ენის მასწავლებელი, ელიზაბეტ იტო სკოლიდან დაითხოვეს იმის გამო, რომ გაკვეთილზე ერაყში მიმდინარე ომის წინააღმდეგ მიმართული ათწუთიანი ლექცია გამართა. ეს ერთადერთი შემთხვევა არ გახლავთ. პედაგოგებს პერიოდულად სჭირდებათ იმის შესენება, რომ საკლასო ოთახი ღია ფორუმი არ არის საკუთარი პოლიტიკური მოსაზრებების გასავრცელებლად. ამერიკის შეერთებული შტატების სკოლებში, პარტნიორული პროგრამის ფარგლებში, იმ მასწავლებლებს შეეხვდით, რომლებიც დიდი პასუხისმგებლობით ეკიდებიან პოლიტიკური დისკუსიების დაგეგმვას და გამართვას, ყოველმხრივ ცდილობენ, ობიექტურნი დარჩნენ და განონასწორებულად შესთავაზონ მოსწავლეებს საკითხის მრავალჭრილში განხილვა. ისინი ხელიდან არ უშვებენ შესაძლებლობას, სწორედ დღეს, სწორედ ამ ქალაქში, ამ სახელმწიფოში, ამ სივრცეში განვითარებულ მოვლენათა სოციალურ თუ პოლიტიკურ განზომილებებზე დააფიქრონ მოსწავლეები, მაგრამ იმავდროულად ახერხებენ, რომ არც-

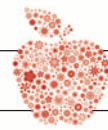
ერთმა ბავშვმა არ იცოდეს მასწავლებლის პოლიტიკური პრიორიტეტები და მითუმეტეს, პოლიტიკური კუთვნილება.

როგორც აღვნიშნეთ, საქართველოში მიმდინარე განათლების რეფორმამ მოსწავლეთა მოქალაქეობრივი ცნობიერების განვითარების მიზანი მკაფიოდ გამოკვეთა. ერთი მხრივ, მათ მართლაც სჭირდებათ ჩვენი ქვეყნის დემოკრატიული განვითარების მრავალგანზომილებიანი პროცესის აქტუალური ასპექტების გააზრება, საკუთარი და სხვათა დამოკიდებულებების გაცნობიერება. ადმინისტრაციამ თუ პედაგოგთა გუნდმა კიდეც რომ მოინდომოს, ძალიან გაუჭირდება სკოლის სრული იზოლირება მიმდინარე პოლიტიკური პროცესებისაგან. მეორე მხრივ, მასწავლებლები არ არიან მზად თანმიმდევრული, მიუკერძოებელი პოლიტიკური დისკუსიის წარმართვისათვის და როგორც ნესი, გაურბიან პოლიტიკური საკითხების ინტეგრირებას სასწავლო პროცესში.

მოსწავლეების აქტიურ მოქალაქეებად ჩამოყალიბება, როგორც თანამედროვე განათლების მთავარი ორიენტირი, წარმოუდგენელია მკაფიო პიროვნული პოზიციის ფორმირების, გამოხატვისა და დაცვის უნარების გამომუშავების გარეშე. განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება კრიტიკული აზროვნებისა და კრიტიკული კითხვის უნარის განვითარებას, რომლებიც გამჭოლ კომპეტენციებად უნდა იქცეს სხვადასხვა საგნობრივი ჯგუფის საგანმანათლებლო სტანდარტებში.

მიმაჩნია, რომ მასწავლებელი გულისხმიერად უნდა მიუდგეს მოსწავლეთა ინტერესს პოლიტიკური პრობლემების მიმართ. მან უნდა გაარკვიოს ამ ინტერესის რეალური საფუძვლები და გარკვეული დრო გამოყოს მათი განხილვისათვის. თანამედრო-

¹ მაიკლ სტრეიჩი. პოლიტიკური დებატები და კომენტარები საკლასო ოთახში. Suite101.com 2009 წლის 4 იანვარი.

ვე მეთოდებს შორის მოიძებნება მრავალი ეფექტური სტრატეგია საინტერესო, ინტერაქტიული აქტივობებისა და დისკუსიების ორგანიზებისათვის, მაგ: „მოზაიკა“, „კუთხეები“, „ღირებულების ხაზი“, „ჯვარედინი დისკუსია“ და სხვ. არსებობს დებატების მასშტაბური საერთაშორისო საგანმანათლებლო პროგრამა, რომელიც საქართველოშიც დიდი პოპულარობით სარგებლობს.

შესაძლებელია პოლიტიკურ თემებზე გამართული დისკუსიების რამდენიმე დადებით შედეგზე საუბარი:

1. მოსწავლეები ცნებით აპარატს იფართოებენ. ისინი ახალ კონცეპტებს ეცნობიან, რაც მყარ საძირკველს უყრის საზოგადოებრივად აქტუალურ საკითხებზე თანმიმდევრული მსჯელობის კომპეტენციას.
2. მოსწავლეები ითვისებენ დისკუსიის წარმართვისა და აკადემიურ კამათში მონაწილეობის საბაზისო და სპეციალურ უნარებს; ერვევიან პოლიტიკური ტექსტის კრიტიკულ ანალიზს; მნიშვნელოვან პოლიტიკურ მოვლენასა და მოსაზრებას შორის განსხვავების დანახვას; საკუთარი პოზიციის მწყობრად ჩამოყალიბებას და არგუმენტების მოშველიებას.
3. მოსწავლეებს უყალიბდებათ დამოკიდებულებები მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივი მოვლენების, მათი გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების მიმართ. ისინი ერვევიან აზრის თავისუფლად გამოხატვაზე პასუხისმგებლობის აღებას.

მიუხედავად იმისა, რომ მიმდინარე პოლიტიკური მოვლენების ანალიზს მნიშვნელოვანი როლის შესრულება შეუძლია მოსწავლეთა აკადემიურ წარმატებასა და მოქალაქეობრივი ცნობიერების განვითარებაში, რამდენიმე შესაძლო საფრთხეზეც უნდა შევაჩეროთ ყურადღება.

პირველ რიგში, ეს არის მასწავლებლის მიერ საკუთარი პოლიტიკური შეხედულებების მოსწავლეებისათვის თავსმოხვევა. ყველაზე უარეს შემთხვევაში, პედაგოგის ასეთი მიდგომა შეიძლება პირდაპირ პროპაგანდაში გადაიზარდოს, რომელიც ერთი კონკრეტული პოლიტიკური თეორიის, მოძრაობის ან ლიდერის უპირატესობათა გაზვიადებას ისახავს მიზნად. ასეთ დროს გასარკვევია, რა სახის სიმპათიებისა და ანტიპათიების ჩამოყალიბებას ცდილობს მასწავლებელი, რატომ აკეთებს განსაკუთრებულ აქცენტებს ერთი სახის მოვლენებზე და არ ახსენებს პარალელურად მიმდინარე მოვლენებს, როგორ მანიპულირებს ამა თუ იმ ცნებით, გამონათქვამით, ნაწარმოებით, ბიოგრაფიული მონაცემით, თეორიით, სიმბოლოებით და სხვ.

ინგლისური ენის მასწავლებელი, ელიზაბეტ იტო სკოლიდან დაითხოვეს იმის გამო, რომ გაკვეთილზე ერეყმი მიმდინარე იმის წინააღმდეგ მიმართული ათწუთიანი ლექცია გამართა.

გასული საუკუნის 90-იან წლებში გამოვიდა მეტად საინტერესო გერმანული კინოფილმი „ტალღა“, რომელიც მთელი სიგრძე-სიგანით წარმოაჩენს ახალგაზრდების პოლიტიკური ინდოქტრინაციის პროცესს და მოსალოდნელ საშიშროებას. მოსწავლეების შეკითხვაზე, თუ როგორ მოახერხა ჰიტლერმა მცირე რაოდენობის მიმდევრებისგან უზარმაზარი ძალის მქონე მოძრაობის აგორება, ისტორიის მასწავლებელი უცნაური

და იმავდროულად სახიფათო ექსპერიმენტით პასუხობს. იგი ლიდერის როლში შედის და სასკოლო თემისაგან ერთგვარ იდეოლოგიურ მოძრაობას აყალიბებს. საბოლოოდ, იქმნება სოციალური გარემო, რომელშიც მოვლენები კონტროლს აღარ ექვემდებარება...

არის მეორე საფრთხეც, რომელიც პოლიტიკური მსჯელობის მიზნობრიობას, უფრო სწორად კი, მის ბუნდოვანებას ეხება. ასეთ დროს მკაფიოდ არ არის განსაზღვრული პედაგოგიური ამოცანა. საკითხების დასმა, ინფორმაციის ძიების პროცესი, სასწავლო კონტენტის მოკლებულია ლოგიკურ ურთიერთკავშირს. შესაბამისად, მოსწავლეებს ზერელე დამოკიდებულება უჩნდებათ პედაგოგის მიერ წარმართული აქტივობებისადმი. ამგვარი პრობლემის თავიდან ასაცილებლად სასურველია, მასწავლებელმა წინასწარ ჩამოაყალიბოს განსახილველი პოლიტიკური საკითხის მნიშვნელობა, მოსწავლეთა ინტერესებთან კავშირი, არსებითი ქვესაკითხები და თანმიმდევრულად წარმართოს პროცესი.

დასასრულს, მინდა ვისურვო, რომ პედაგოგებმა (განსაკუთრებით, საზოგადოებრივი მეცნიერებების საგნობრივი ჯგუფის მასწავლებლებმა) გააცნობიერონ მიმდინარე პოლიტიკური საკითხების ობიექტურად განხილვის მნიშვნელობა და სცადონ დისკუსიებისა თუ კვლევითი პროექტების ორგანიზება ეფექტური მეთოდებისა და რესურსების გამოყენებით.

აქვე დავძენ, რომ სიამოვნებით გავეცნობი იმ კოლეგების შეხედულებებს, რომლებსაც საპირისპირო აზრი აქვთ და პოლიტიკური საკითხების კლასში განხილვას უარყოფითად აფასებენ.

მოხიჯურად შეაფასეთ...

მასწავლებელი

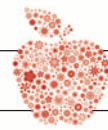
სკოლაში მასწავლებლის შეფასება საქართველოსათვის სიახლეა. საუბრები ამ თემაზე ცოტა ხნის წინ დაიწყო და სკოლების ადმინისტრაციებიც სიფრთხილით ეკიდებიან საკითხს. თუმცა თბილისში დირექტორების ნაწილმა მასწავლებლების შეფასების სისტემის დანერგვა უკვე დაიწყო. 82-ე და 136-ე საჯარო სკოლებში სპეციალურად შექმნილი ადმინისტრაციული ჯგუფები პედაგოგებს რეგულარულად, წელიწადში ერთხელ აფასებენ.

თეა თოფური

თბილისის 82-ე საჯარო სკოლაში მასწავლებლის შეფასების დანერგვის იდეა დირექტორს, ეკა კვირიკაშვილს ეკუთვნის. მან ეს სისტემა დამოუკიდებლად შეიმუშავა, თუმცა კოლეგების პრაქტიკა, კერძოდ, 136-ე სკოლის დირექტორის, ელზა ბადაშვილის გამოცდილება და ტრენინგებზე დაგროვილი ცოდნა გამოიყენა. ეკა კვირიკაშვილის თქმით,

მასწავლებელთა შეფასების სისტემის გარეშე სკოლის ეფექტური მართვა შეუძლებელია: „შეფასების სისტემა მაძლევს შესაძლებლობას, გავიგო, ვის სჭირდება კვალიფიკაციის ამაღლება, ვინ უნდა გავუშვა ტრენინგზე, ვინ წავახალისო და სხვა“.

82-ე სკოლაში იცინან, რომ შეფასების სისტემის დანერგვა შესაძლოა,

მასწავლებელთა შეშფოთების მიზეზიც გახდეს, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ სიახლის მიზნები პედაგოგებს ადმინისტრაციამ სათანადოდ არ განუმარტა. რუსული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი თამარ პოგოსიანი იხსენებს, რომ პედაგოგების ნაწილმა საერთოდ ვერ გაიგო ცვლილების არსი: „დირექტორმა რამდენიმე თანამშრომელს კი აუხსნა, რა ხდებოდა, მაგრამ ამით არაფერი გამოვიდა. შემდეგ ექსპერიმენტი ჩაატარეთ და შეფასების სისტემა მასწავლებლებზე გამოცადეთ. მას შემდეგ, რაც მინიმალური ქულა ყველამ დააგროვა, პანიკა ჩაცხრა. პედაგოგებმა დაინახეს, რომ „ტესტის გავლა“ არც ისე რთულია“.

ეკა კვირიკაშვილი,

82-ე საჯარო სკოლის დირექტორი:

„მასწავლებლებს თავიდან შეეშინდათ, თუმცა შემდეგ ჩამოწერეს, რამდენ საქმეს აკეთებენ და მიხვდნენ, რომ ეს ყველაფერი შესრულებადია. შეფასების სისტემის გამოყენების შედეგად კარგად ჩანს, ვინ იმსახურებს პრემიას ან სხვა ტიპის ნახალისებას. როდესაც პრეზიდენტის სტიპენდიაზე წარსადგენად პედაგოგებს არჩევდნენ, ყველა სკოლაში დიდი დებატები იყო, ჩვენთან კი ეს საკითხი მარტივად გადაწყდა – მე მქონდა დოკუმენტი, რომლითაც ნათელი გახდა, ვინ იყო კარგი პედაგოგი. ამიტომ პრეტენზიაც არავის გასჩენია“.

დოკუმენტაციის პაკეტი, რომლის მიზანიც საბჭოსათვის მასწავლებლის საქმიანობაზე ამომწურავი ინფორმაციის მიწოდებაა, საკმაოდ ვრცელია და დეტალურად განსაზღვრავს იმ კრიტერიუმებს, რომელზე დაყრდნობითაც ადმინისტრაციულმა საბჭომ პედაგოგი ყოველწლიურად უნდა შეაფასოს. საბჭოში შედიან როგორც თავად მასწავლებლები, ასევე სამეურვეო საბჭოს წევრები.

შეფასებისას საბჭო 10 ძირითად ინდიკატორს ეყრდნობა. განსაზღვრულია თითოეული მახასიათებელიც, რომლის მიხედვითაც დამკვირვებელი მასწავლებელს 1-დან 15 ქულამდე აფასებს.

მაგალითად, მასწავლებლის შეფასების ერთ-ერთი ინდიკატორი სასკოლო მენეჯმენტის წარმართვაა. ამიტომ საბჭომ თითოეული პედაგოგი შემდეგი მახასიათებლებით უნდა შეაფასოს: 1. მასწავლებელი ყოველწლიურად შეიმუშავებს გაკვეთილის გეგმას, რათა უზრუნველყოს სასწავლო მიზნების მიღწევა. 2. მასწავლებელი ეფექტურად აწარმოებს გაკვეთილის დროს. 3. მასწავლებელი რეგულარულად აფასებს მოსწავლეებს. 4. მასწავლებელი ხელს უწყობს მოსწავლეებს წარმატების მიღწევაში და მზადაა მათ დასახმარებლად. სხვა ინდიკატორები პედაგოგის პროფესიონალიზმსა და პიროვნულ თვისებებს ეხება. გამოიყენება ასევე გაკვეთილებზე დასწრების მაჩვენებელი და მოსწავლეთა კომენტარები.

საბჭო ასევე ითვალისწინებს სასკოლო დოკუმენტაციას, რომელიც პედაგოგმა, როგორც წესი, პირველი ტრიმესტრის დასრულებამდე ადმინისტრაციაში უნდა წარადგინოს. მათ შორისაა:

1. შესრულებული პროექტების (თუ მასწავლებელი ჩართულია რომელიმე პროექტში) ჩამონათვალი თანდართული თვალსაჩინო მასალებით;
2. მასწავლებლის მიერ განხორციელებული პრეზენტაციები, თანდართული თვალსაჩინო მასალებით;
3. საკონფერენციო თემების ნუსხა, რომლებზეც მოსწავლეები მისი ხელმძღვანელობით მუშაობენ, მათი გვარების მითითებით;
4. მოსწავლეების ოლიმპიადებში მონაწილეობის შემთხვევაში არსებული მასალა;

5. მასალა კონკურსებში მონაწილეობის შესახებ;

6. მასწავლებლის მიერ ჩატარებული საჩვენებელი გაკვეთილების თემატიკა და გეგმა.

გარდა ამისა, საბჭო შემდეგ დოკუმენტაციასაც შეისწავლის:

- სასკოლო დოკუმენტაციის შესრულების ხარისხი და ვადები;
- მასწავლებლის გაცდენები და დაგვიანებები;
- სკოლის შინაგანაწესის დარღვევის შემთხვევები;
- პედაგოგის მიერ გამოყენებული მოსწავლეთა შეფასების სისტემა;
- მოსწავლის აკადემიური მოსწრების ანგარიში;
- მასწავლებლის თემატურ-კალენდარული ანგარიში;
- კათედრის მუშაობის წლიური გეგმა და ყოველთვიური გეგმა;
- დამრიგებლის შემთხვევაში, კათედრის ტრიმესტრული ანგარიში;
- სადამრიგებლო პროგრამა;
- ტრიმესტრის ანგარიში.

მასწავლებლებს ქულები წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შესაბამისად, თითოეული ინდიკატორის მიხედვით ეწერებათ. შემდეგ საბოლოო ციფრი გამოითვლება და დგება სია, რომელშიც პედაგოგები მიღებული ქულების სიდიდის მიხედვით გადანაწილდებიან.

82-ე საჯარო სკოლის დირექტორი, ეკა კვირიკაშვილი ამბობს, რომ ასევე აუცილებელია სკოლის ადმინისტრაციისა და სხვა თანამშრომლების შეფასება. უკვე რამდენიმე თვეა, შენობაში სპეციალური ყუთები დგას. მათი საშუალებით, მასწავლებლები,

მოსწავლეები და მშობლები ადმინისტრაციას საკუთარ მოსაზრებებს, წინადადებებს და პრეტენზიებს უგზავნიან. დირექტორის თქმით, წერილებს სხდომებზე განიხილავენ. არის მეორე, გამარტივებული გზა მოსწავლეებისათვის – თუ მოზარდებს დირექტორისთვის რაიმე აქვთ სათქმელი, შეუძლიათ ყვითელ, ნებოვან ფურცლებზე დაწერონ და მისი კაბინეტის კარზე მიაკრან.

სხვა (არაპედაგოგი) თანამშრომლებისა და დირექტორის შესაფასებლად 82-ე სკოლაში შემდეგი გზა აირჩიეს: მასწავლებლებს ურიგდებოდა შეფასების ფორმები თანამშრომლების სახელებითა და გვარებით. ისინი მათ უნერგნ ქულებს 1-დან 10-მდე. გამოკითხვა ანონიმურია. ეკა კვირიკაშვილი ამბობს, რომ დირექტორის შეფასების უფრო მოქნილი სისტემა სამეურვეო საბჭომ უნდა შექმნას.

თამარ პოპოსიანი, **82-ე სკოლის რუსული ენისა და** **ლიტერატურის მასწავლებელი:**

„სკოლაში ძალიან ბევრი ახალგაზრდა მასწავლებელია, რომელიც პედაგოგის პროფესიას ჯერ კიდევ სწავლობს და ეს სისტემა მათ, ამ მხრივ, ძალიან დაეხმარება“.

შეფასების სისტემების დანერგვის აუცილებლობაზე საქართველოში ექსპერტებიც საუბრობენ.

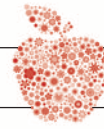
თამარ მოსიაშვილი, **ექსპერტი განათლების საკითხებში:**

„უნდა დადგეს დრო, როცა სკოლები დამოუკიდებლად დაიწყებენ ამგვარი შიდა დოკუმენტების შექმნას და ნოვაციების დანერგვას. თანამშრომელთა შეფასების სისტემა თითოეულმა სკოლამ დამოუკიდებლად უნდა შექმნას. კოლექტივის წევრები, მშობლები უნდა დასხდნენ და ჩამოაყალიბონ, როგორი სკოლა უნდათ

და რას ნიშნავს მათთვის კარგი მასწავლებელი. ასეთი სახის დოკუმენტის შემუშავების პროცედურები განსხვავებულია. შესაძლოა, დოკუმენტი სპეციალისტმა შეიმუშავოს – დირექტორმა, მისმა მოადგილემ, მასწავლებელმა თუ გარე ექსპერტმა, მაგრამ ნაშრომი აუცილებლად უნდა შეთანხმდეს მასწავლებლებთან. წინააღმდეგ შემთხვევაში, კონფლიქტი გარდაუვალი იქნება“.

შეფასების სისტემა საქართველოში ჯერჯერობით მხოლოდ რამდენიმე სკოლაში მოქმედებს. ექსპერტის თქმით, უმჯობესია, ეს სისტემა მეტად კონკრეტული იყოს, რადგან, პირველ ეტაპზე, სკოლას ბევრი ინდიკატორის შემცველი სისტემით მუშაობა გაუჭირდება. ამასთან, მისი შექმნის მიზანი აუცილებლად პოზიტიური უნდა იყოს და ეს მასწავლებლებს სათანადოდ უნდა აუხსნან.

მასწავლებლის შეფასების სისტემების დანერგვა სკოლაში

სკოლების, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და განათლების სამინისტროს წარმომადგენლები თანხმდებიან, რომ მასწავლებლის შეფასება აუცილებელი და სკოლის განვითარების ხელშემწყობი ერთ-ერთი მთავარი ფაქტორია. როდის, ვინ და რაც მთავარია, როგორ უნდა შეფასდეს მასწავლებელი – ამ თემაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრში გამართული მრავალი მაგიდის მონაწილეებმა იმსჯელეს.

შორენა ბურდულიაძე

მასწავლებლის შეფასების სისტემა თბილისის რამდენიმე საჯარო სკოლაში უკვე მოქმედებს. ორი ასეთი სკოლის დირექტორი ჩვენს შეხვედრაში მონაწილეობს. პირველ რიგში, მათ მივმართავ. რატომ გადაწყვიტეთ ამ სისტემის დანერგვა და რამდენად რთული იყო ეს პროცესი?

ეკა კვირიკაშვილი: სკოლის დირექტორად არჩევისთანავე ჩემთვის, როგორც მენეჯერისთვის, მასწავლებლის შეფასების სისტემა ერთ-ერთი ყველაზე აქტუალური თემა იყო. ჩამოვაყალიბე საკუთარი ხედვა და სხვა სკოლების გამოცდილებასაც გავეცანი. მიმაჩნია, რომ შეფასება ცალხმრივი პროცესი არ უნდა იყოს. მე პედაგოგებს ვაფასებ, ისინი მე მაფასებენ, ბავშვები – მასწავლებლებს, მასწავლებლები – მოსწავლეებს. ეს არის წრე და სიტყვა „შეფასება“, ჩემი აზრით, შეუფერებელია. ამ პროცესს დავარქმევდი ერთმანეთის საქმიანობის მონიტორინგს, რომელიც ჩვენი მუშაობის სუსტი და ძლიერი მხარეების გამოსავლენად ტარდება. უნდა ვიცოდეთ, რა გვიჭირს და რა ხარვეზი გვაქვს, რომელი

მიდგომაა უფრო ეფექტური. სკოლაში უნდა არსებობდეს დანინაურების, ნახალების პერსპექტივა. მასწავლებელმა თავი დაფასებულად უნდა იგრძნოს. დანინაურება – დამრიგებლის, კათედრის გამგის, დირექტორის თუ მისი მოადგილეების თანამდებობები სერიოზული მოტივაციაა მასწავლებლისათვის.

ელზა ბადაშვილი: 11 წელია დირექტორი ვარ და უკვე 10 წელია, მასწავლებლის შეფასების სისტემას ვიყენებ. პირველ რიგში, შეფასების ინდიკატორები შევიმუშავეთ. საჭირო მასალა ტრენინგებიდან წამოვიღე და ჩემი სკოლის მოთხოვნებს მოვარგე. სისტემა, მოგვიანებით, პედაგოგების მონაწილეობით დაიხვეწა კათედრებზე. 10 წელია, შეფასების ინდიკატორებს ყოველწლიურად ვცვლით და ვავითარებთ. ვაანალიზებთ, რომელმა ინდიკატორმა გაამართლა, რომელი პუნქტი მოვაკლოთ და რა შევმატოთ. ყოველი წლის ბოლოს იკრიბება კომისია, რომლის წევრიც, სხვათაშორის, მე არ ვარ. მასწავლებლები ოთხქულიანი სისტემით თავად აფასებენ ერთმანეთს.

შეხვედრაში მონაწილეობდნენ:

ეკატერინე კვირიკაშვილი

№82 საჯარო სკოლის დირექტორი

ელზა ბადაშვილი

№136 საჯარო სკოლის დირექტორი

ნათია ჯანაშია

ბრიტანულ-ქართული აკადემიის დირექტორი

ბია ნოზაძე

საქართველოს პედაგოგთა და მეცნიერთა თავისუფალი პროფკავშირი

ქეთი ჩაჩხიანი

საქართველოს პედაგოგთა და მეცნიერთა თავისუფალი პროფკავშირი

ნინო მუშლაძე

მასწავლებელი, №82 საჯარო სკოლა

მანანა ჯოჭორიშვილი

ასოციაცია „ზეკარი“

შორენა საპაბლიშვილი

ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრი

ნიკა ციმაკურიძე

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი

სოფიო გოგოძე

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის დირექტორი

შეხვედრას უძღვებოდა

„მასწავლებლის“ მთავარი რედაქტორი

ხათუნა კვესელავა

ნათია ჯანაშვილი

როგორ შეხვდნენ მასწავლებლები ამ სიახლეს?

ეკატერინე კვირიკაშვილი: ყველა მასწავლებელს გავაცანი პროექტი, რათა სცოდნოდით, რის გაკეთებას ვაპირებდი. ამან დიდი ვნებათაღელვა გამოიწვია – უნდობლობით შეხვდნენ, ჩათვალეს, რომ ამის უკან რაღაც იმალება. გამოთქვეს პრეტენზია, რატომ უნდა იყოს ჩვენი სკოლა ავანგარდში, თუ სხვა სკოლებში ეს არ კეთდება. ვიფიქრე, რომ სათანადოდ ვერ განვეუმარტე ჩემი ჩანაფიქრი და პროგრამის პრეზენტაცია გადავწყვიტე. სკოლაში პრაქტიკული თამაში ჩავატარეთ. ორი მოხალისე მასწავლებელი შევარჩიე და ვთხოვე, ერთმანეთი პროექტში წარმოდგენილი კრიტერიუმების მიხედვით შეეფასებინათ. ერთმანეთი მოკრძალებულად და ობიექტურად შეაფასეს. კრიტერიუმების მიხედვით, ბევრ მათგანს, თურმე, პრემიაც ეკუთვნოდა, რამაც დიდი ხალისი გამოიწვია. ავუხსენი, რომ უნდა ვიცოდე, ვინ რას აკეთებს – თუ ვინმე ზედმეტად იხარჯება და თვითგანვითარებაზე აქტიურად მუშაობს, უნდა დაეფასოს და სკოლის ბიუჯეტში გავითვალისწინოთ.

ნათია ჯანაშვილი: თქვენ ყურადღება გაამახვილეთ მასწავლებლის გარეგან მოტივაციაზე, ხელფასზე, დანაშაურებაზე, მაგრამ რა კეთდება მასწავლებლის შინაგანი მოტივაცი-

ის, ენთუზიაზმის ასამაღლებლად? მასწავლებელი მონოდებული უნდა იყოს, რომ კარგად ასწავლოს. შეფასების სისტემის მიზანიც ისაა, რომ სწავლების ხარისხი გაუმჯობესდეს. მთავარია შედეგი, რისთვისაც დანაშაურების ინტერესი საკმარისი არ არის. პედაგოგი უნდა იყოს იმ დონის პროფესიონალი და კითხვებისგან, რომ მაშინაც, როცა მას გაკვეთილზე შემოწმების მიზნით არ ესწრებიან, მოსწავლეს ხარისხიანი გაკვეთილი ჩაუტაროს.

ელზა ბადაშვილი: მასწავლებელი ყოველდღე შეიმუშავებს საგაკვეთილო გეგმას, რათა სასწავლო მიზნების მიღწევა უზრუნველყოს და ეფექტურად აწარმოოს საგაკვეთილო დროს. წლის განმავლობაში სასწავლო ნაწილი, სხვადასხვა მიზნით, სისტემატურად ესწრება გაკვეთილებს. ზოგჯერ შემოდის მშობლის განცხადება, რომ მასწავლებელი არაეფექტურად იყენებს საგაკვეთილო დროს. გაკვეთილზე დასწრებაც სწორედ ამის შესამოწმებლად ხდება. მთავარი მიზანი მოსწავლეთა სწავლის შედეგის გაუმჯობესებაა.

გია ნოზაძე: ამ ეტაპზე, როცა სკოლის განვითარების ელემენტარული ეტაპებიც კი არ არის გავლილი, შეუძლებელია მასწავლებლებს მაღალ კატეგორიებზე ველაპარაკოთ. მაშინ, როცა მათი 90 პროცენტი შიმშილის ზღვარზეა და აბსოლუტურად არამოტივირებულია მუშაობის ხარისხის ასამაღლებლად, შეფასების სისტემების დანერგვა სკოლაში ძალიან მტკივნეული იქნება. არ ვსაუბრობ მასწავლებელთა იმ 10 პროცენტზე, რომელიც მონოდებით პედაგოგია და ამ საქმის გარეშე ცხოვრება არ შეუძლია. ჯერ შევექმნათ მუშაობის პირობები და მერე ვესაუბროთ მასწავლებლებს მაღალ კატეგორიებზე.

**ნება მომეცით, არ დაგეთანხმოთ.
როგორც ჩანს, უკეთესი წარ-**

მოდგენა მაქვს ჩვენს მასწავლებლებზე. ძნელი დასაჯერებელია, რომ პედაგოგთა 90% არამოტივირებული იყოს, კარგად ასწავლოს. თანაც, შეფასების სისტემის ერთ-ერთი აუცილებელი პირობა კონტექსტის და მასწავლებლისათვის ხელმისაწვდომი რესურსის, სამუშაო პირობების გათვალისწინებაა.

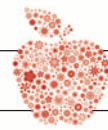
ნიკა ციმაკურიძე: მოტივაციის საკითხს რომ დაეუბრუნდეთ, ცუდი არაფერია იმაში, თუ მასწავლებლებს მატერიალურად წავახალისებთ, მაგრამ შინაგანი მოტივაციისთვის ისიც საკმარისია, რომ მასწავლებელი, უბრალოდ, შეფასდეს. მოსწავლეს ხომ არაფერს აძლევენ, როცა ის ხუთიანს იღებს, თუმცა მაღალი ნიშანი მისთვის წახალისებაა. ასევეა, ალბათ, მასწავლებელიც. როცა მისი შრომის ხარისხით ინტერესდებიან, ეს უკვე წახალისებაა.

თუ ყველა ჩვენგანი იზიარებს მოსაზრებას, რომ მასწავლებლის შეფასება სკოლის დონეზე პოზიტიური სიახლეა, შემდეგ ასპექტზე გადავიდეთ და ვიმსჯელოთ შეფასების სისტემის დანერგვის კონკრეტულ გზებსა და მოდულებზე.

ნათია ჯანაშვილი: ჩვენ ვიყენებთ ჰარვარდის პროფესორის, ფინ მარშალის რუბრიკებს, რომლებიც ადაპტაციის

ელზა ბადაშვილი

შემდეგ სკოლაში დავნერგეთ და ჩვენს რეალობას მოვარგეთ. ამ რუბრიკებიდან აქ წარმოდგენილ ინდიკატორებს ბევრი ემთხვევა. მათ შორისაა: დაგეგმვა და სწავლებისთვის მომზადება, საკლასო ოთახის მართვა, დისციპლინა, მეთოდის გამოყენება, მოსწავლეთა შეფასება და მონიტორინგი, მშობლებთან ურთიერთობა, პროფესიული პასუხისმგებლობა და კოლეგიალობა. თითოეულ ამ კრიტერიუმში რამდენიმე კომპონენტი შედის. ვაფასებთ 4-ქულიანი სისტემით. პარალელურად, მასწავლებელი თვითშეფასებასაც ახორციელებს. ხაზგასმით აღვნიშნავ, რომ მასწავლებლის შეფასების პროცესში მოსწავლეთა შედეგებს არ ვიყენებთ. პროცესზე ვართ ფოკუსირებული და არა მოსწავლის შედეგებზე – პირველ რიგში, იმიტომ, რომ ნიშნების გაყალბება არ მოხდეს. მასწავლებელმა უნდა იცოდეს, რომ მის მიერ დანერგილი ნიშანი არ იმოქმედებს მუშაობის შეფასებაზე. მოსწავლის შედეგებს ვიყენებ მხოლოდ იმისთვის, რომ დავინტერესდე, რა ხდება გაკვეთილზე.

გია ნოზაძე: N26-ე სკოლაში კონსულტანტად ვიყავი მიწვეული. მასწავლებლის შეფასების სისტემის შემოღებაზე თითქმის ერთი წელი ვიმუშავეთ. პირველ რიგში, გაჩნდა ნდობა დირექციასა და კოლექტივს შორის. პრაქტიკული მუშაობისას მასწავლებლებმა დაინახეს მათი შრომის შეფასების რეალური კრიტერიუმები და ტენდენცია. შეფასების სისტემა აუცილებელია, მაგრამ მისი დანერგვისას მასწავლებლებმა თავი დაცულად უნდა იგრძნონ. სისტემის მიზანი ზრუნვა უნდა იყოს და არა სასჯელი. ამგვარი მზრუნველობის შემდეგ თუ პედაგოგი ვერ განვითარდება, მის მიმართ სანქციების გამოყენების გამო პრეტენზია უკვე აღარავის ექნება.

მანანა ბოჭორიშვილი: საინტერესოა პირველი შედეგების გაცნობა იმ

სკოლების მაგალითზე, რომლებშიც ეს სისტემა უკვე მუშაობს. რა იყო პირველი შედეგი, რაც შეფასების სისტემის ამოქმედების შემდეგ დაინახეთ და რა დრო დაჭირდა ამას?

ელზა ბადაშვილი: მყისიერი ეფექტი არ გვქონია. პირველმა სტატისტიკამ საშინელი სურათი მოგვცა. თურმე ჩვენს სკოლაში მუშაობა ნულის ტოლი იყო. მასწავლებლებს გაკვეთილზე შესვლის წინ საერთოდ არ ჰქონდათ გეგმა, არ იცოდნენ, როგორ გაენაწილებინათ საგაკვეთილო დრო. მასწავლებელი, რომელიც გაკვეთილის მსვლელობისას ეძებს, რომელი სავარჯიშო მისცეს მოსწავლეს, ბავშვს ველარაფერს მოსთხოვს. მოუმზადებელ გაკვეთილზე არც დისციპლინაა. შეფასების სისტემის დანერგვის შემდეგ, რა თქმა უნდა, პროგრესი გვაქვს.

ნინო მუმლაძე: მე, როგორც დამწყებ მასწავლებელს, შეფასების კრიტერიუმები ძალიან მეხმარება. როცა ქულები ჯამდება, ვხედავ ჩემს შედეგებს, ადვილად ვამჩნევ, რა შეცდომა მაქვს და როგორი მიდგომაა უკეთესი. ასეთი მუშაობა ჩემი, როგორც პროფესიონალის, განვითარებისთვის, ძალიან სასარგებლოა და პროფესიულ ზრდაშიც მეხმარება.

მასწავლებლის შეფასებას, როგორც წესი, სკოლის ადმინისტრაცია ახორციელებს. გაკვეთილზე დასწრების მეთოდი ხშირად გამოიყენება. როგორ ფიქრობთ, უნდა იყვნენ თუ არა მასწავლებლები წინასწარ ინფორმირებული დასწრების შესახებ?

ნათია ჯანაშია: ვფიქრობ, რომ ისინი წინასწარ არ უნდა გავაფრთხილოთ. თუმცა უნდა იცოდნენ, რომ დირექტორი ან მისი მოადგილე გაკვეთილის მსვლელობით ნებისმიერ დროს შეიძლება დაინტერესდეს.

თუ წინასწარ გავაფრთხილებთ, ხელში დადგმული შოუ შეგვრჩება, რომელიც რეალურ სურათს ვერ დაგვანახებს. როცა წინასწარ აფრთხილებ, მასწავლებელიც სხვანაირად იქცევა და მოსწავლეს. დიდი მნიშვნელობა აქვს იმასაც, წელიწადში რამდენჯერ შევალთ გაკვეთილზე – ხშირი დასწრებით წარმატებულ გაკვეთილსაც ვნახავთ და ჩავარდნასაც.

ელზა ბადაშვილი: გაკვეთილზე მასწავლებლის გაუფრთხილებლად შესვლა თავდასხმის ტოლფასია. ასეთ

ძმთი ჩაჩხიანი

შემთხვევაში, ერთმა წარუმატებელმა გაკვეთილმაც შეიძლება შეცვალოს ობიექტური სურათი. გაუფრთხილებლად მხოლოდ მაშინ შევდივარ, როცა არც სწავლების მეთოდს ვაფასებ და არც პროცესს. მხოლოდ მაინტერესებს, არის თუ არა კლასში სამუშაო სიტუაცია და ამისთვის 2-3 წუთიც მყოფნის.

რამდენად მისაღებია სკოლებისთვის შეფასების პროცესში გარე ექსპერტების ჩართვა?

ეკა კვირიკაშვილი: გარე ექსპერტის დასწრებას მასწავლებლები ჩასაფრებად აღიქვამენ. არავის უნდა, რომ მის გაკვეთილს უცხო პირი ესწრებოდეს. როცა გაკვეთილზე შესვლა მინდა, ვცდილობ კათედრის გამგეს-

თან ერთად შევიდე. ჩემი ფუნქცია მენეჯმენტის წარმართვაა, პროფესიული დეტალების განხილვას კათედრის გამგეებს ვავალე.

ჩანს, აუცილებელია მასწავლებლის კომპლექსური შეფასება და მრავალმხრივი ინდიკატორების გამოყენება. არაერთ ქვეყანაში მასწავლებლის შეფასებისას სკოლები არა მოსწავლის შიდასასკოლო შეფასებას, არამედ სახელმწიფოს მიერ ადმინისტრირებული გამოცდების შედეგად გამოვლენილ სწავლის შედეგებს იყენებენ. რამდენად გამართლებულია ასეთი მიდგომა ქართულ რეალობაში?

სოფიო გორგოძე

შორენა საძაგლიშვილი: ეროვნული საწვავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრმა შეიმუშავა შეფასების სისტემა, რომელიც მოსწავლეების შეფასებას, მათი პროგრესისა და უნარ-ჩვევების გაზომვას გულისხმობს. ამონებებს, რამდენად აღწევნის იმნი იმ შედეგებს, რაც ეროვნული სასწავლო გეგმითაა გათვალისწინებული. თუმცა მოსწავლის შედეგის გარდა მონმდება ის ფაქტორებიც, რაც სწავლის შედეგებზე ახდენს გავლენას, შესაბამისად, მასწავლებლის მუშაობაც. ეს არის კვლევა, რომლის შედეგები სკოლას თვითშეფასების დამკვიდრებაში დაეხმარება.

კვლევა ყველგან ჩატარდება და მასწავლებლებს ექნებათ საშუალება, მოიპოვონ ეს ტესტები და გაზომონ მოსწავლეების მიერ მიღწეული პროგრესი.

ქეთი ჩაჩხიანი: მიმაჩნია, რომ მსგავსი შეფასება დამოუკიდებელმა სააგენტოებმა უნდა განახორციელონ, რომლებსაც სასწავლო გეგმების დანერგვა-განხორციელების პროცესთან შეხება არა აქვთ. მათ არ უნდა ჰქონდეთ კავშირი იმ ორგანოსთან, ვის ინტერესებშიც შედის თავისივე შექმნილი მასალის დადებითი შეფასება. თუ ამ კვლევას ეროვნული სასწავლო გეგმების და შეფასების ცენტრი ატარებს, საქმე გვექნება ინტერესთა კონფლიქტთან და ამგვარი კვლევის შედეგებზე დაყრდნობა არასაიმედოდ მიმაჩნია. შეუძლებელია ერთი და იგივე სააგენტო წერდეს, წერგავდეს და თავადვე აფასებდეს საკუთარ ნამუშევარს.

სკოლას შეუძლია დამოუკიდებლად გადაწყვიტოს, გამოიყენოს თუ არა ეს კვლევა მასწავლებლების შეფასებისათვის. ცენტრი მხოლოდ დამატებით რესურსს ქმნის ამ კუთხით, შემდეგ კი თავად სკოლის გადასაწყვეტია მისი გამოყენების საკითხი.

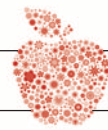
შორენა საძაგლიშვილი: ცენტრი, რომელიც ეროვნული სასწავლო გეგმის ავტორია, შედეგების გაუმჯობესებით არის დაინტერესებული. სწორედ ამ მიზნით ატარებს შეფასებას. ეს არის კვლევა და არ გამოიყენება არც დირექტორების და არც მასწავლებლების შესაფასებლად, შედეგად მხოლოდ ტენდენციები დაფიქსირდება.

ქეთი ჩაჩხიანი: ვალიარებთ, რომ ხარისხიანი განათლების უზრუნველსაყოფად სკოლაში მასწავლებლების შეფასება აუცილებელია, მაგრამ თუ ეს პროცესი არასწორად წარი-

მართა, შესაძლოა, ნეგატიური შედეგი გამოიღოს. ყველა არ არის ენთუზიაზისტი დირექტორი, ვისაც ამ სისტემის დანერგვის სურვილი ან შესაძლებლობა აქვს. ამიტომ ორგანიზება პედაგოგთა პროფესიული განვითარების ცენტრმა უნდა ითავოს. ყოველ შემთხვევაში, ეს სისტემა ქვეყნის მასშტაბით უნდა ამოქმედდეს და ცალკეული სკოლების ინიციატივად არ უნდა დარჩეს.

სოფო გორგოძე: მასწავლებელთა შეფასების სისტემის არსებობას სკოლის განვითარებისთვის აუცილებელ ფაქტორად ვთვლით. თუმცა არ გვინდა, ამ ეტაპზე სკოლები დავავალდებულოთ მსგავსი სისტემები დანერგონ. სახელმწიფო შეფასება, სერტიფიცირების სახით, უკვე დაგვემიღია და მას ჩვენ გაუზუნვით ორგანიზებას, ხოლო შიდასასკოლო შეფასების სისტემები თავად სკოლების ინიციატივით უნდა იყოს. აქ დღეს საუბარი იყო პედაგოგების მძიმე სოციალურ პირობებზეც, იმაზე, რომ რთულია მასწავლებელს მრავალგვარი შეფასება მოუწყოს, როცა მათი ანაზღაურება არაადეკვატურია. თუმცა, მეორე მხრივ, თუკი შეფასების სისტემა მასწავლებლის ნახალისების და მოტივაციის საშუალება იქნება, ეს მხოლოდ წაადგება მასწავლებელსაც და სკოლასაც. ამიტომაც გადაწყვეტიტ ამ საკითხის ჟურნალის მთავარ თემად არჩევა და სკოლებისთვის ინფორმაციის მიწოდება. სასიხარულოა ის ფაქტი, რომ ზოგიერთმა სკოლამ უკვე დანერგა შეფასების სისტემები და ცდილობენ მათ გაუმჯობესებას. იმედი გვაქვს ჟურნალის საშუალებით შევძლებთ სხვა სკოლების სათანადოდ ინფორმირებას და ამ თემაზე დაფიქრებას. ვფიქრობ, ეს უკვე პოზიტიური ნაბიჯია.

მასწავლებლის შეფასება სკოლაში - გზა პროფესიული ზრდისკენ

ვინ, რას და რა მეთოდით ასწავლის მოზარდებს სკოლაში – ზოგადი განათლების ხარისხს, სხვა ფაქტორებთან ერთად, მასწავლებლის პროფესიონალიზმიც განაპირობებს. სწავლების ხარისხზე მიმდინარე დებატების დროს დასმულ არაერთ შეკითხვას პასუხი საკლასო ოთახებში გაეცემა – აქ ყველაზე კარგად ჩანს, შეუძლია თუ არა მასწავლებელს შედეგის მიღწევა. ზოგადად, სახელმწიფო სერტიფიცირება პედაგოგებს სწავლების უფლებას აძლევს, თუმცა ამის შემდეგ ბევრ ქვეყანაში სკოლა მათ კვალიფიკაციას მუდმივად დამოუკიდებლად აფასებს. როგორ შევაფასოთ მასწავლებლები და საჭიროა თუ არა ასეთი სისტემის დანერგვა საქართველოში? ეს საკითხი თავად სკოლების გადასაწყვეტია – ამ კუთხით, კანონი მათ სრულ ავტონომიას ანიჭებს. მასწავლებლის შეფასების რა მოდელებს იყენებენ სკოლები დასავლეთში – უცხოური გამოცდილება რუსუდან ჭანტურიამ მიმოიხილა.

რუსუდან ჭანტურია

რატომ

უნდა შევაფასოთ

სკოლის დონეზე მასწავლებლის შეფასება რამდენიმე მიზანს ემსახურება. პირველ რიგში, ეს სკოლაში სწავლების ხარისხის გაუმჯობესებისა და შედეგის მიღწევის ერთ-ერთი მთავარი გზაა. სკოლაში მიუკერძოებელი და სამართლიანი შეფასების სისტემის არსებობის შემთხვევაში, მასწავლებელს ეძლევა საშუალება, გადახედოს სწავლების მეთოდებს, დაინახოს და შეაფასოს საკუთარი მიდგომის სუსტი და ძლიერი მხარეები და შედეგად, მნიშვნელოვნად გააუმჯობესოს სწავლების პროცესი. მასწავლებლის შეფასებაზე დაყრდნობით, სკოლას შეუძლია, მატერიალური თუ არამატერიალური ფორმებით, ფულადი პრემიებითა და დანაშაურების გზით, სამართლიანად წაახალისოს საუკეთესო მასწავლებლები.

როგორ

შევაფასოთ

რა მეთოდით ხორციელდება მასწავლებლის შეფასება სკოლის დონეზე? რა მექანიზმები არსებობს პედაგოგის ეფექტურად და მიუკერძოებლად შესაფასებლად? სხვადასხვა ქვეყანაში სკოლებისა და მეცნიერების მიერ შემუშავებული შეფასების არაერთი მოდელი არსებობს. ყველა მიდგომას თავისი ძლიერი და სუსტი მხარე აქვს, თუმცა მიზანი ერთია – მასწავლებლის ობიექტური შეფასება, ეფექტური და მოქნილი სისტემით.

არსებობს შეფასების მოდელები, რომლებიც, ძირითადად, სწავლების გაუმჯობესებასა და მოსწავლის აკადემიური მოსწრების ამაღლებზეა ორიენტირებული. ასეთი მოდელები პედაგოგის შეფასებისას, ძირითადად, მოზარდის ცოდნის შეფასებას ეყრდნობა. ზოგიერთი მიდგომა ითვალისწინებს მასწავლებლის ანგარიშვალდებულების ზრდასაც, როგორც მისი პროფესიული განვითარების კომპონენტს. მათი უმრავლესობა პედაგოგის მოვალეობაზე ამახვილებს ყურადღებას და აფასებს, რამდენად ართმევს იგი თავს ნაკისრ ვალდებულებებს. მსგავსი მოდელები ხშირად გაძლიერებულ ადმინისტრაციულ კონტროლსაც გულისხმობს.

გასათვალისწინებელია, რომ მასწავლებლის შეფასება არ შემოიფარგლება მხოლოდ მისი პროფესიული უნარების, ან მოსწავლის სწავლის შედეგების შეფასებით – აუცილებელია მასწავლებლისათვის ხელმისაწვდომი რესურსებისა და მისი სამუშაო გარემოს, პირობების გათვალისწინებაც.

კლასზე

დაკვირვება

სკოლაში მასწავლებლის შეფასების ერთ-ერთი ყველაზე ტრადიციული და ფართოდ გამოყენებადი მოდელი კლასზე დაკვირვებაა. ამ დროს პედაგოგის შეფასება გაკვეთილებზე

დასწრების გზით ხდება. დაკვირვებას, როგორც წესი, დირექტორი, ადმინისტრაციული ხელმძღვანელები ან სპეციალურად მომზადებული ჯგუფი ახორციელებს. მეცნიერები მიიჩნევენ, რომ ეს მასწავლებლის სისტემური შეფასების ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი მოდელი და სტრატეგიის უმთავრესი კომპონენტია (სტოდოლსკი, 1990), რომელიც, ძირითადად, შიდა შეფასებისთვის გამოიყენება და არა დაწინაურებისა თუ დაჯილდოებისთვის.

სწავლების პროცესის

შეფასება

სწავლების პროცესის შეფასების მოდელი კლასზე დაკვირვების მსგავსია და ასევე გაკვეთილზე დასწრებას ითვალისწინებს. თუმცა, ამ დროს სწავლის პროცესის შეფასება ხელმძღვანელის მიერ, სარეიტინგო სქემების გამოყენებით ხდება. ეს მოდელი დირექტორს სკოლაში მასწავლებლის სარეიტინგო სისტემის დანერგვის საშუალებას აძლევს, რომლის საფუძველზეც, წლის საუკეთესო პედაგოგების გამოვლენა, დაჯილდოება და დაწინაურება ხდება. მასწავლებლის სარეიტინგო სისტემა ყოველწლიურად იცვლება, რაც შესაძლებელს ხდის მისი პროფესიული ზრდის ტენდენციების შეფასებას (მაგ: რომელი ადგილიდან რომელზე გადაინაცვლა პედაგოგმა). გარდა ამისა, აღნიშნული მოდელის დანერგვის შემთხვევაში, სწავლების ბევრ მნიშვნელოვან ასპექტზე – ხარისხზე, დროის განაწილებაზე, სწავლების მეთოდებსა და შინაარსზე მახვილდება ყურადღება.

მოსწავლის ცოდნის

შეფასება

დიდ ბრიტანეთში, აშშ-ს ზოგიერთ შტატსა და კანადაში ხშირად გამოიყენება მოდელი, რომელიც ითვალისწინებს მასწავლებლის შეფასებას მოსწავლის სწავლის შედეგის გაზომვით, ანუ ცოდნის შეფასებით. ამ სისტემის ფარგლებში, სკოლა

სახელმწიფოს მიერ ცენტრალიზებულად ადმინისტრირებული შეფასებით მიღებულ შედეგებს, ანუ მოსწავლის მიერ დაგროვებულ ქულებს მასწავლებლის შესაფასებლად იყენებს. ამგვარ შეფასებას უარყოფითი მხარეც აქვს – თუ პედაგოგმა იცის, რომ მას მოსწავლის მიერ მიღებული ქულების მიხედვით შეაფასებენ, იგი ყოველთვის ეცდება, სწავლებისას ძირითადად ტესტებზე იყოს ორიენტირებული. შესაბამისად, მხოლოდ მოსწავლის ცოდნის შეფასებაზე დაყრდნობით მასწავლებლის შეფასება გაუმართლებელია.

სამსახურებრივი

შეფასება

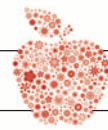
ტრადიციული მოდელების გარდა, რამდენიმე ქვეყანაში ამოქმედდა ახალი მექანიზმები, რომლებსაც მასწავლებლის შესაფასებლად სკოლები სულ უფრო ხშირად იყენებენ. მათ შორისაა სამსახურებრივი შეფასება. ამ მოდელის ფარგლებში, შემფასებლები დაკვირვებისათვის კონკრეტულ სტანდარტებს ან შეკითხვებს იყენებენ. ისინი, როგორც წესი, მასწავლებლის ზოგად პროფესიულ სტანდარტებზე დაყრდნობითაა შემუშავებული.

პირველ ორ მოდელთან შედარებით, სამსახურებრივი შეფასება უფრო კომპლექსური და მრავალსიმომცველია. ამ დროს მასწავლებლის შეფასება ხდება არა მხოლოდ კლასზე დაკვირვების საფუძველზე, არამედ სხვა მრავალი ფაქტორის გათვალისწინებითაც. ამ მოდელის ფარგლებში, აუცილებელია ინფორმაციის მოპოვება პედაგოგის კოლეგებთან, მოსწავლეებთან და მშობლებთან ურთიერთობაზე და სხვ.

პორტფოლიოს

შეფასება

ეს მოდელი გულისხმობს პორტფოლიოს შეფასებას, რაც, ფაქტობრივად, მასწავლებლის მიერ განხორციელებული

სამუშაოს შეფასებას ნიშნავს. მაგალითად, დანყებითი კლასის პედაგოგის პორტფოლიო შეიძლება მოიცავდეს მოსწავლეებისათვის მიცემული დავალებებისა და მითითებების ჩამონათვალს, სამიდან ხუთ კვირამდე სასწავლო პროცესის მიმოხილვას, ორი ან სამი გაკვეთილის დეტალურ აღწერას, გამოყენებულ ლიტერატურას, მოსწავლეთა ნამუშევრებს, ვიდეოჩანაწერებს და სხვ. ამ მოდელის უპირატესობა იმაში მდგომარეობს, რომ იგი მდიდარ მასალას იძლევა მასწავლებლის ცოდნის შესაფასებლად. თუმცა ზოგიერთი კრიტიკოსის აზრით, ის, რაც პორტფოლიოშია თავმოყრილი, ზოგჯერ რეალობას არ შეესაბამება. შესაძლოა, მასწავლებელმა მისი კოლეგის მიერ შემუშავებული გაკვეთილის გეგმა, სილაბუსი, ტესტები და დავალებები წარუდგინოს შემფასებელთა ჯგუფს.

ინტერვიუ

მასწავლებლის შესაფასებლად, დასავლურ ქვეყნებში, სკოლები ხშირად ინტერვიუს მეთოდსაც იყენებენ. კარგად ჩატარებული ინტერვიუ ბევრ ინფორმაციას იძლევა პედაგოგის საგნობრივ თუ პროფესიულ ცოდნასა და გეგმებზე. ამ დროს შემფასებელს დამატებითი შეკითხვების დასმის შესაძლებლობაც აქვს. მიუხედავად არაერთი უპირატესობისა, ინტერვიუ საკმაოდ დიდ ფინანსურ რესურსს მოითხოვს. გარდა ამისა, იზრდება ასევე მიკერძოებისა და სუბიექტური შეფასების რისკი.

უცხოეთში სკოლის დონეზე მასწავლებლის შეფასების არაერთი მისაღები და პრაქტიკაში აპრობირებული მოდელი მოქმედებს, თუმცა მათ შორის არცერთი არის სრულყოფილი. ამიტომ შეფასებისას აუცილებელია ისეთი მიდგომის შემუშავება, რომელიც რამდენიმე მექანიზმს გააერთიანებს და შესაბამისად,

მასწავლებლის მრავალმხრივ და ობიექტურ შეფასებას უზრუნველყოფს. მნიშვნელოვანია ასევე პედაგოგის შეფასება კონტექსტისა და ხელმისაწვდომი რესურსების გათვალისწინებით.

სკოლაში

მასწავლებლის შეფასების

მიზნები

- სწავლის პროცესის გაუმჯობესება;
- მასწავლებლის პროფესიული ზრდა და განვითარება;
- იმ მასწავლებლების გამოვლენა, რომლებიც დამატებით პროფესიულ განვითარებას საჭიროებენ;
- საუკეთესო მასწავლებლების შერჩევის პროცესის გაუმჯობესება;
- მასწავლებლის სათანადო და ეფექტური შეფასებით სკოლის სისტემასა და მასწავლებლებს შორის კომუნიკაციის გაუმჯობესება;
- სამართლიანი შეფასების საფუძველზე მასწავლებლისათვის სამუშაო ადგილის შენარჩუნებასა და დანინაურებაზე, სხვადასხვა ფორმით ნახალისებაზე გადანაცვეტილებების მიღება.

რჩევები

მასწავლებლის

შეფასებისათვის

- ხაზი გაუსვით, რომ შეფასების ძირითადი ფუნქცია, მასწავლებ-

ლის საუკეთესო თვისებების და ღვაწლის აღიარებაა;

- ჩართეთ ერთზე მეტი ადამიანი მასწავლებლის შეფასების პროცესში; შეზღუდეთ სკოლის ადმინისტრაციის წარმომადგენლის ერთპიროვნული შეფასების პრაქტიკა;
- გამოიყენეთ სხვადასხვა მონაცემები და წყარო მასწავლებლის შესაფასებლად;
- გაითვალისწინეთ კონტექსტი და სკოლის რესურსები მასწავლებლის შეფასების დროს;
- გამოიყენეთ მექანიზმი, რომელიც ხელს შეუწყობს მასწავლებლის თვითგანვითარებას და ამაღროულად გაზრდის მის ანგარიშვალდებულებას;
- შეაფასეთ მასწავლებელი პროფესიულ სტანდარტებზე დაყრდნობით;
- გაეცანით კვლევებსა და რესურსებს მასწავლებლის შეფასების აპრობირებული სისტემების შესახებ.

გიგა ზედანიას იმედგასრუება და თავისუფლება

იგი ქართული და დასავლური განათლების სისტემების „ნარმატებული პროდუქტია“ – სკოლა თბილისში დაამთავრა, იყო ივანე ჯავახიშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოსოფიისა და სოციოლოგიის ფაკულტეტის სტუდენტი. მესამე კურსზე სწავლა აშშ-ში, ბარდ კოლეჯში განაგრძო, სამაგისტრო ნაშრომი ბუდაპეშტში, ცენტრალური ევროპის უნივერსიტეტში დაიცვა, ხოლო სადოქტორო დისერტაცია – გერმანიაში, ბოხუმის რურის უნივერსიტეტში. ახლა ილია ჭავჭავაძის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტის დეკანი და პროფესორია. გიგა ზედანია, საკუთარ გამოცდილებაზე დაყრდნობით, ქართულ და დასავლურ განათლების სისტემებს ადარებს, სტუდენტების მაგალითზე კი სასკოლო განათლებასაც აფასებს – აძლევს თუ არა დღეს მოზარდს სკოლა იმ ცოდნას, რომელიც მას ზოგადი განათლების მიღების შემდეგ წარმატების მიღწევაში დაეხმარება.

ეკა ქავანიშვილი

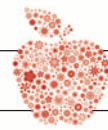

ათი წლის წინ საქართველოში ხუმრობდნენ, რა კარგი იქნებოდა, უნივერსიტეტში მარტო პროფესორები და ბუღალტერი რომ იყვნენო. ყველა ხუმრობაში არის ხუმრობის წილი, მაგრამ დანარჩენი სიმართლეა.”

გიგა, თქვენი ბიოგრაფიიდან ჩანს, რომ სკოლის შემდეგ მუდმივად ცდილობდით, განათლება დასავლეთში გაგვეგრძელებინათ. რატომ?

57-ე სკოლა 1994 წელს დავამთავრე. ქვეყანაში სამოქალაქო ომი იყო, ქუჩაში ისროდნენ. ბოლო სამი წელი სკოლაში ვკითხულობდი იმას, რაც მინდოდა. ერთი წელი მისაღები გამოცდებისთვის ვემზადებოდი. სწორედ ამ დროს ვეზიარე მაშინდელი სისტემის ყველა სიმახინჯეს, ჩანყოფასა და არასაჭირო მასალის ზუთხვის აუცილებლობას. მისაღებ გამოცდებზე მივხვდი, რომ ამ ქვეყანაში წარმატება ცოდნაზე არ იყო დამოკიდებული. ფილოსოფია-სოციოლოგიის ფაკულტეტზე სწავლისას ისეთი განცდა მქონდა, რომ ეს წარუმატებელი ადამიანების ფაკულტეტი იყო. უმაღლესი განათლება არსებულ მოთხოვნებს აბსოლუტურად არ

შეესაბამებოდა. როდესაც პროფესორს პლაგიატის არ რცხვენია, ვერც სტუდენტს მოსთხოვ კეთილსინდისიერებას. სტუდენტებიც დავალებებს პირდაპირ წიგნებიდან იწერდნენ და ნიშანს ასე იღებდნენ. ლექციების ცხრილი იმის მიხედვით იყო შედგენილი, რომელ პროფესორს რამდენი საათი სჭირდებოდა და ამიტომ დღეში ექვსი ან შვიდი ლექცია გვექონდა, რაც არანორმალურია. პირველ კურსზე ლექციებზე აქტიურად დავდიოდი, თუმცა მთელი წელი დეპრესიაში გავატარე. მესამე კურსზე სტიპენდია მივიღე და ამერიკაში წავედი, ლიბერალური ხელოვნების კოლეჯში მოვხვდი, სადაც თავისუფალი და ასე ვთქვათ, „არისტოკრატიული“ განათლების ტრადიციაა. პირველ წელს ყველა სტუდენტი არა მხოლოდ საკუთარ ვიწრო სპეციალობას ეუფლება, არამედ ძალიან ღრმა, ზოგად განათლებასაც იღებს.

**რა იყო ამერიკაში სწავლისას
თქვენი მთავარი აღმოჩენა –
ის, რაც იქ ნახეთ და მიხვდით,
რომ აქ გაკლდათ?**

პირველი – ეს იყო განცდა, თუ რას ნიშნავს კარგი ბიბლიოთეკა. ყველა ის წიგნი, რომელზეც 15 წლიდან ვოცნებობდი, იქ დამხვდა. მეორე – შეგეძლო აგერჩია სასურველი კურსი. ეს სისტემა გაძლევდა განათლებას, რომელიც გეხმარებოდა ცხოვრების სურვილისამებრ წარმართვაში. ასეთი არჩევანი, როგორც მოქალაქეს, დიდ პასუხისმგებლობას გაკისრებს. სწორედ ამ დროს ხვდები, რომ კონკრეტული საზოგადოება ვერ იარსებებს, შენი ძალიან ცნობიერი და აქტიური ძალისხმევის გარეშე. ეს იყო თავისუფლების ფანტასტიკური განცდა. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ გამიმართლა, რადგან კარგ კოლეჯში მოვხვდი. ამერიკის საგანმანათლებლო სისტემა ძალიან არათანაბარია. არის ბრწყინვალე უნივერსიტეტები და ასევე სასწავლებლებიც, სადაც რამდენიმე „კოვოი“ ზის და არავინ იცის, რას აკეთებს იქ.

**დღეს სტუდენტებთან აქტიური
შეხება გაქვთ. მათი უმეტესობა
უნივერსიტეტში სკოლის დამ-
თავრებისთანავე ხვდება. რამდენად
არაიან ისინი მზად უმაღლეს
სასწავლებელში სწავლის გა-
საგრძელებლად?**

სამწუხაროდ, მათი მზაობა ძალზე შორსაა სასურველი დონისაგან. მოტივაცია უდავოდ გაზრდილია იმასთან შედარებით, რაც იყო, თუნდაც, ათი წლის წინ. მაგრამ გაცნობიერებული გადანეყვითლების მიღების, ან მასალის კრიტიკულად ათვისების უნარი, არგუმენტირებულად წერისა და მსჯელობის უნარი – ყოველივე ამის ნაკლებობა იგრძნობა. ამიტომაც ჩაითვალა, მაგალითად, ილია ჭავჭავაძის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, რომ ლიბერალური განათლების მოდელი საუკეთესო მეთოდი იქნებოდა სტუდენტთა წინაშე არსებული პრობ-

გიორგი ჯუღანია

ლემების დასაძლევად. პირველ კურსზე სტუდენტებს საერთო პროგრამას ვთავაზობთ, რომელიც გულისხმობს როგორც გარკვეული უნარების განვითარებას, ისე დასავლური აზროვნების განვითარების ისტორიაზე წარმოდგენის შექმნას. ვაკითხებთ პლატონის, მაკიაველის, დარვინის, ილია ჭავჭავაძის, დიმიტრი უზნაძისა და სხვა ავტორების კლასიკურ ნაშრომებს. შედეგად, სტუდენტებს აქვთ შესაძლებლობა, საკუთარ სპეციალობას ბევრად უფრო სიღრმისეულად დაეუფლონ.

**როგორ ფიქრობთ, რა ცვლილებებია
საჭირო იმისათვის, რომ
სკოლამ მოზარდები დამოუკიდებელი
ცხოვრებისათვის მოამზადოს?**

ძალიან მნიშვნელოვანია ეროვნული სასწავლო გეგმის შემუშავების ფაქტი, ისევე როგორც ის ოპერატიულობა, რომლითაც მისი იმპლემენტაცია მოხდა. მნიშვნელოვანია ახალი სას-

წავლო მასალების მომზადებაც, რომელთა დახვეწა-გაუმჯობესების პროცესი, რასაკვირველია, მომავალშიც გაგრძელდება. მაგრამ ასევე აუცილებელია, რომ სკოლა მოსწავლეებს ნორმალური სასწავლო გარემოთი უზრუნველყოფდეს. მარტივი მაგალითი: თუ მასწავლებელი სკოლაში სამოქალაქო განათლებას ასწავლის, მაგრამ ამას აკეთებს, ასე ვთქვათ, ავტორიტარული მეთოდით, ანუ მოითხოვს მოსწავლისგან იმის ზუსტ გამეორებას, რასაც თვითონ მიიჩნევს სწორად, არ აძლევს მას კრიტიკული განსჯისა და დაეჭვების საშუალებას, პატივს არ სცემს მის აზრს – მაშინ გამოვა, რომ მოსწავლე სწავლის პროცესში შეითვისებს იმისგან განხვავებულ ღირებულებებს, რასაც სამოქალაქო განათლების სასწავლო მასალა ითვალისწინებს. მეორე მაგალითი: თუ მოსწავლე დანახავს, რომ დემოკრატია, რომელზეც იმავე სამოქალაქო განათლების პროგრამაშია საუბარი, მის სკოლაშიც არის დამკვიდრებული, თუ

დარწმუნდება, რომ მის ხმას ყურადღება ექცევა და სკოლაში გადაწყვეტილებების მიღება რაციონალური დისკუსიის შედეგად ხდება, ის ბევრად უფრო ადვილად აითვისებს დემოკრატიული მოქალაქეობის კულტურას, ვიდრე გაკვეთილების დაზუთებით.

მოზარდებს ღირებულებების სისტემა სასკოლო ასაკში უყალიბდებათ. ფიქრობთ თუ არა, რომ სკოლა უფრო აქტიური უნდა იყოს ამ მხრივ, ან მასწავლებლებს უკეთ უნდა ჰქონდეთ გაცნობიერებული ეს ფუნქცია?

ზოგადი განათლების დონეზე მოზარდს უნდა მიენდოს ღირებულებათა ორი ჯგუფის შესაბამისი წარმოდგენები. ერთია ნაციონალისტური – არა ნეგატიური, ეთნიკური ნაციონალიზმი, რომელიც ქართველების უპირატესობას ქადაგებს სხვა ერებსა და ეთნოსებზე, არამედ სამოქალაქო ნაციონალიზმი, რომელიც გულისხმობს პატრიოტიზმს, საკუთარი ქვეყნის სიყვარულს, საკუთარი კულტურული მემკვიდრეობით სიამაყეს – მემკვიდრეობით, რომელიც ქართულია, თუმცა მასში ბევრი სხვა ეთნოსის წარმომადგენელმაც შეიტანა საკუთარი წვლილი. მეორეა ლიბერალური – ინდივიდის თავისუფლება, როგორც საზოგადოების მოწყობის ქვაკუთხედი.

ნაციონალიზმისა და ლიბერალიზმის ჰარმონიულად მიწოდება მოსწავლეებისათვის – სწორედ ეს იქნება სკოლის ყველაზე დიდი შენატანი მოქალაქეების ღირებულებათა სისტემის ფორმირების საქმეში.

არ უნდა გვეგონოს, თითქოს ნაციონალიზმი და ლიბერალიზმი ერთმანეთს ეწინააღმდეგება. პირიქით, თანამედროვე საზოგადოების ჩამოყალიბება შეუძლებელი იქნება, თუ ღირებულებათა ეს ორი ჯგუფი ჩვენს ქვეყანაში ერთმანეთთან თანხმობასა და ჰარმონიაში არ მოვა. ჰოდა, ნაციონალიზმისა და ლიბერალიზმის ჰარმონიულად მიწოდება მოსწავლეებისათვის – სწორედ ეს იქნება სკოლის ყველაზე დიდი წვლილი მოქალაქეების ღირებულებათა სისტემის ფორმირებაში.

შეიცვალა ბოლო წლებში განათლების სისტემა საქართველოში? ხედავთ პროგრესს?

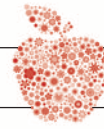
ჩემი აზრით, სისტემა იცვლება და იცვლება სასიკეთოდ. პრობლემა ის არის, რამდენად ყოვლისმომცველია ეს ცვლილებები. შემოიღო ვთქვა, რომ შეცვლილია იმ სტუდენტების მენტალობა, რომლებიც ახლა აბარებენ უმაღლეს სასწავლებლებში. მათ მეტი პრეტენზია აქვთ და ხარისხიან განათლებას მოითხოვენ. რეფორმებმა აამაღლა უნივერსიტეტების პრესტიჟი, მეტი ინვესტიცია ჩაიდო უნივერსიტეტებში. თუ ადრე საუკეთესო მეცნიერი იყო ის, ვისაც სხვა სამუშაო ჰქონდა, ხოლო წარუმატებლები იყვნენ ისინი, ვინც მხოლოდ უნივერსიტეტის ამარა დარჩნენ, დღეს ასე აღარ არის. მხოლოდ უნივერსიტეტებში მუშაობა პრესტიჟულიცაა და შესაძლებელიც. შეიცვალა სტუდენტის მიმართ დამოკიდებულებაც – გასაგები გახდა, რომ სისტემა მასზე უნდა იყოს ორიენტირებული. უმაღლესი განათლების რეფორმას მოჰყვა საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტონომიზაცია. უნივერსიტეტი წყვეტს, როგორი იქნება მისი მიდგომა. თუ რეფორმამდე ის ყველგან ერთნაირი იყო, დღეს არჩევანი არსებობს. ზოგიერთმა უნივერსიტეტმა აირჩია ცვლილებების გზა, ზოგმა – არა და ძველ წესს დაუბრუნდა. გრძელვადიან პერსპექტივაში თუ შევხედავთ, საუკეთესო სტუდენტები ნელ-ნელა სწო-

რედ ისეთ უნივერსიტეტებში გადაინაცვლებენ, ხოლო ვინც ტრანსფორმაციის გზაზე უარი თქვა, ისინი ამ ახალ დინამიკას ფეხს ვერ აუწყოვენ.

თქვენი აზრით, რა ეტაპებია განსაკუთრებული იმისთვის, რომ საქართველოში მიღებული განათლება იყოს ხარისხიანი და პრესტიჟული?

პირველ რიგში, უნდა გაიზარდოს სახელმწიფო დაფინანსება. ეს აუცილებელი პირობაა. უნდა შემუშავდეს მეცნიერების განვითარების პოლიტიკა. უნდა ვიცოდეთ, რას ველით განათლების სისტემისგან – მხოლოდ ბაკალავრებს, რომლებსაც შეეძლება დასაქმება სერვისის სფეროში, თუ გვექნება დისციპლინები, სადაც მეცნიერული მუშაობა ინარმოებს. თუ ეს უკანასკნელი გვინდა, მაშინ მეცნიერებას უფრო დიდი დაფინანსება დასჭირდება. კარგად უნდა მოვიფიქროთ, თუ როგორ შეიძლება ამ სფეროში ადამიანური რესურსების სიმწირის პრობლემის გადაჭრა. უახლოესი წლების მანძილზე, შესაძლოა, გაკეთდეს პროგრამები, რომელთა მეშვეობით ადამიანები შეძლებენ, განათლება უცხოეთის უნივერსიტეტებში მიიღონ და შემდეგ დაბრუნდნენ საქართველოში. არჩევანი ბევრია, მთავარია, დაიდოს გრძელვადიანი სტრატეგია, რომ გადადგმული ნაბიჯები იყოს არა სპონტანური, სწრაფ გამოწვევაზე სწრაფი პასუხი, არამედ იმ პოლიტიკის ნაწილი, რომლის ფარგლებშიც სისტემის ტრანსფორმაცია მოხდება. ეს გეგმა უნდა ემყარებოდეს ფართო კონსენსუსს განათლების სისტემაში მომუშავე სუბიექტებს შორის. ათვლის წერტილი – არსებული სიტუაცია არ არის დამაკმაყოფილებელი. ერთი მხრივ, იმის განცდა, რომ უამრავი გასაკეთებელი საქმეა და მეორე მხრივ, ფართო საზოგადოებრივი კონსენსუსი, ჩემი აზრით, განათლების სისტემის ტრანსფორმაციის წარმატებით გაგრძელების შესაძლებლობას მოგვცემს.

წიგნიერება საქართველოში

ქართველი მოზარდები უცხოელ თანატოლებს
წიგნიერების დონით ჩამორჩებიან

თეა თოფურია

როგორ ინარჩუნებს პინგვინი სითბოს ანტარქტიდაში? – იმ საინფორმაციო ტექსტის წაკითხვის შემდეგ, რომელშიც პინგვინების მიერ სითბოს შენარჩუნების სამ მიზეზზეა საუბარი, ორის დასახელებას ქართველი მოსწავლეების მხოლოდ 29% ახერხებს. ქვეყნების პირველ ხუთეულში კი ეს მაჩვენებელი 90%-ს აღწევს. საგანმანათლებლო მიღწევების შეფასების საერთაშორისო ასოციაციის (IEA) მიერ 10 წლის ბავშვებში ჩატარებული გამოკითხვით დადგინდა, რომ ჩვენთან წიგნიერების დონის მაჩვენებელი საშუალოზე დაბალია – 45 ქვეყანასა და პროვინციას შორის საქართველო 37-ე ადგილზე აღმოჩნდა.

საგანმანათლებლო მიღწევების შეფასების საერთაშორისო ასოციაციის (IEA) წიგნიერების საერთაშორისო კვლევის (PIRLS) მიზანი 9-10 წლის ბავშვებში წიგნიერების დონის შეფასებაა. იგი ყოველ 5 წელიწადში ერთხელ ტარდება. 2006 წელს კვლევა მსოფლიოს 41 ქვეყანაში, მათ შორის საქართველოშიც ჩატარდა. მოსწავლეების კითხვის უნარი გერმანიაში, შვედეთში, აშშ-ში, ჰონგ-კონგში, მოლდოვაში, სამხრეთ აფრიკაში, ინდონეზიაში, რუსეთსა და სხვა მრავალ ქვეყანაში შეფასდა. კვლე-

ვამ საქართველოს ყველა რეგიონი მოიცვა: მასში 4350 მოსწავლე, 4 341 მშობელი, 225 მასწავლებელი და 149 სკოლა მონაწილეობდა.

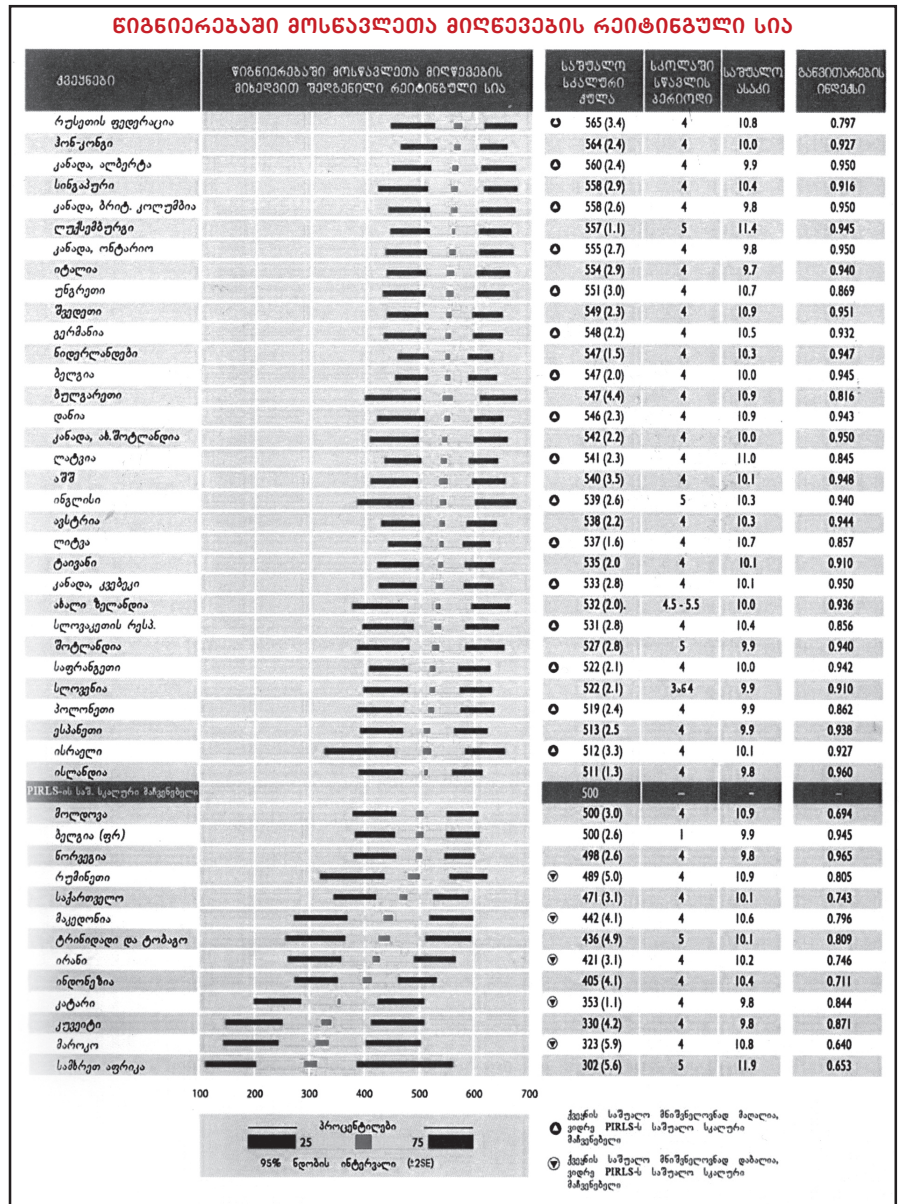
PIRLS ყველა ქვეყანაში ერთდროულად, ერთი მეთოდოლოგიით, ერთი კითხვარით და უნიფიცირებული ტესტით ტარდება. წიგნიერების ცნებას რამდენიმე ფაქტორი განსაზღვრავს და კვლევა სწორედ ამ ფაქტორების შესაბამისი უნარების განვითარების დონეს აფასებს. იგულისხმება, რომ აღნიშნულ ასაკში ბავშვს უნდა შეეძლოს: ა) სხვადასხვა სახის, მხატვრული თუ საინფორმაციო ტექსტის არსის გაგება და ჩამოყალიბება; ბ) ტექსტიდან ინფორმაციის ამოკრეფა; გ) მხატვრული ტექსტის კითხვისას სიამოვნების განცდა.

კვლევაში მონაწილე 9-10 წლის მოსწავლეებს დაურიგდათ ნათარგმნი სამეცნიერო-პოპულარული და მხატვრული ტექსტები, ასევე საგანგებოდ შედგენილი ტესტი, რომლის მიზანიც აღქმის უნარის შეფასება იყო. მოზარდებს მიღებული ინფორმაციის საკუთარ გამოცდილებასთან შედარების უნარიც უნდა გამოეყვინათ. ჩატარდა ასევე მასწავლებლებისა და მშობლების გამოკითხვა, იმ

გარე ფაქტორების გამოსავლენად, რომლებიც ნიგნიერების დონეზე ზემოქმედებს.

ქართველ მოსწავლეებს საშუალოზე დაბალი მიღწევები აქვთ: ნიგნიერების საერთო მაჩვენებელი (471) მნიშვნელოვნად ჩამორჩება საერთაშორისო საშუალო მაჩვენებელს (500). ქალაქებში მცხოვრებ ბავშვებს სოფლად მცხოვრებ მოსწავლეებთან შედარებით უკეთესი მაჩვენებლები აქვთ, ხოლო გოგონების ნიგნიერების კოეფიციენტი გაცილებით მაღალია (საშუალო მაჩვენებელზე მაღალი), ვიდრე ვაჟებისა. ქართველი მოსწავლეები საინფორმაციო უკეთ მხატვრულ ტექსტს აღიქვამენ და წარმატებით ართმევენ თავს ისეთ დავალებას, რომელიც ტექსტის ინტერპრეტაციას არ მოითხოვს. ნიგნიერების თვალსაზრისით, უფრო მაღალი მიღწევები აქვთ იმ ბავშვებს, რომელთა მშობლებიც ხშირად კითხულობენ და ოჯახშიც ბევრი წიგნი აქვთ. ასევე, გამოირჩევიან ისინი, ვინც მცირე ასაკიდან ჩართულნი არიან კითხვის უნარის განმავითარებელ აქტივობებში, მაგალითად, ასოებით თამაშში.

გამოცდების ეროვნული ცენტრის კვლევის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი **ია კუტალაძე** ამბობს, რომ „ბავშვისთვის წიგნთან შეხება და კითხვის შესწავლა გაკვეთილებით არც იწყება და არც ამოიწურება. ეს არის პროცესი, რომლისთვისაც იგი სკოლამდელ ასაკში უნდა მოვამზადოთ“. სხვა ქვეყნებში მოსწავლეებს, რომლებიც საბავშვო ბაღში დადიოდნენ, ნიგნიერების უფრო მაღალი მაჩვენებელი აღენიშნებათ, ვიდრე მათ, რომლებსაც იქ არ უვლიათ. ამ მხრივ, მხოლოდ საქართველოში არ არსებობს განსხვავება. ია კუტალაძის თქმით, „ეს უთუოდ იმის მანიშნებელია, რომ საბავშვო ბაღებში პატარებთან არასწორად და არასაკმარისად მუშაობენ“.

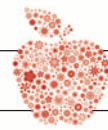

ექსპერტების თქმით, მოსწავლეებში კითხვის უნარის განვითარების დონეს დიდწილად განაპირობებს: ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების დონე, განათლების სფეროსთვის სახელმწიფოს მიერ გამოყოფილი თანხების ოდენობა და კომპიუტერული ტექნოლოგიების ხელმისაწვდომობა.

ირინა სამსონია, ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრი: „გასათვალისწინებელია, რომ კვლევა მეოთხეკლასელ მოსწავლეებში იმ დროს ჩატარდა, როცა განათლების ეროვნული სასწავლო გეგმა მე-4

კლასში ჯერ არ იყო შესული. სწორედ ახლა ვინც მის პილოტირებას ამ საფეხურზე. ეროვნული გეგმა ყველა კლასში, პირველიდან მეორემეტეს ჩათვლით, კითხვაზე მუშაობასაც ითვალისწინებს, რაც ნაკითხულის ანალიზს, ინფორმაციის ამოკრეფას, საკუთარ გამოცდილებასთან შეფარდებას და დისკუსიებს გულისხმობს. ეს გეგმა თანამედროვე მეთოდოლოგიითაა შედგენილი და ძველი მიდგომებისაგან მნიშვნელოვნად განსხვავდება“.

ერთ-ერთ უმთავრეს პრობლემად სახელდება სკოლის მასწავლებლე-

ბის მომზადება. ქართველ მოსწავლეთა 99%-ს უნივერსიტეტის დიპლომის მქონე მასწავლებლები ასწავლიან. მიუხედავად მაღალი საგნობრივი კომპეტენციისა, მათი უმეტესობა კითხვის სწავლების მეთოდებს სათანადოდ არ ფლობს. მათ არც კითხვის სწავლების სპეციალური პროგრამა აქვთ გავლილი.

კვლევის თანახმად, საშუალოზე მაღალი მაჩვენებელი 32 ქვეყანას აქვს – ძირითადად, ჩრდილოეთ ამერიკის კონტინენტისა და ევროპის სახელმწიფოებს. პირველ ხუთეულშია: რუსეთის ფედერაცია, ჰონგ-კონგი, სინგაპური და კანადის ორი პროვინცია. აშშ და ინგლისი მე-14-15 ადგილზე არიან. პირველ ათეულში იტალია და შვედეთიც შედიან. ამ უკანასკნელს გერმანია მხოლოდ 1 პოზიციით ჩამორჩება. ოცეულშია პოსტ-საბჭოთა ლიტვა და ლატვია, ხოლო საფრანგეთი 27-ე ადგილზეა. ნიგნიერების კვლევის ყველაზე უარესი შედეგი (302) სამხრეთ აფრიკას აქვს და ის რეიტინგის ბოლო ადგილას იმყოფება.

ქართველი ექსპერტების აზრით, ჰონგ-კონგის გამოცდილება განსაკუთრებით საინტერესოა. ხუთი წლის წინ ჩატარებული კვლევის მონაცემებით, მისი მაჩვენებელი საკმაოდ უმნიშვნელო იყო. მიუხედავად ამისა, 2006 წელს ის სიის სათავეში მოექცა. ია კუტალადის თქმით, ჰონგ-კონგის მიერ მოკლე ვადაში მიღწეული წარმატება სწორად განსაზღვრული პრიორიტეტებისა და განათლების რეფორმის შედეგია: „იქ ზედმიწევნით გაითვალისწინეს კვლევის შედეგად შემუშავებული რეკომენდაციები და შედეგმაც არ დააყოვნა“.

განათლების ქართველი და უცხოელი ექსპერტების აზრით, რუსი მოსწავლეების წარმატებას მათი ასაკიც განაპირობებს. რუსეთის ფედერაციაში ტესტირებული მოზარდების

საშუალო ასაკი 10,8 წელს შეადგენს, კანადაში კი გამოკითხული მოსწავლეების საშუალო ასაკი 9,9 წელია, საქართველოში – 10.0 წელი.

წარმატებული ქვეყნების გამოცდილების გათვალისწინებით კონკრეტული აქტივობები საქართველოშიც განხორციელდება. შემუშავებულია რეკომენდაციებიც.

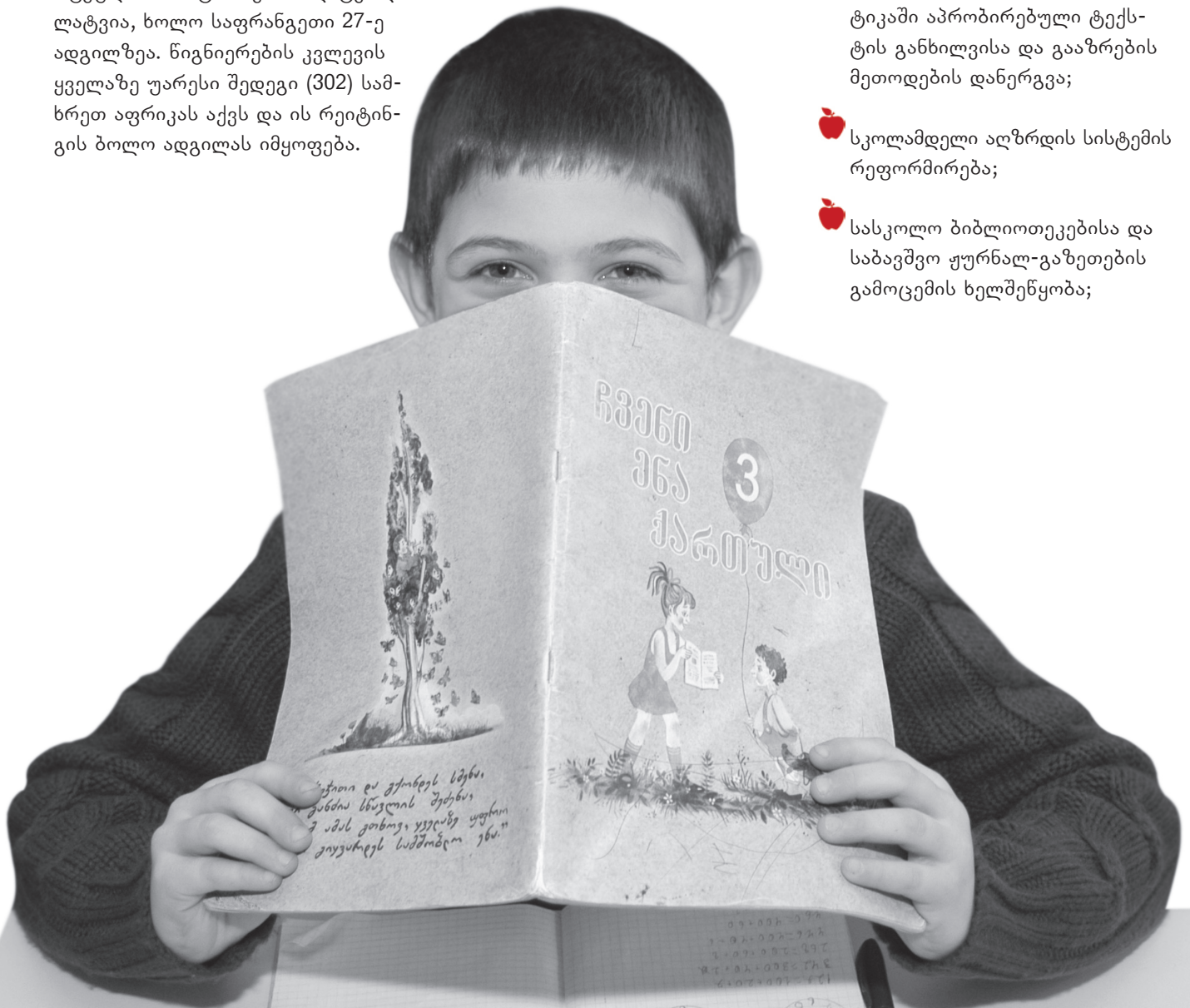
კითხვის სპეციალური სასწავლო გეგმის შემუშავება და დაწყებითი კლასის მომავალი მასწავლებლების მოსამზადებელი პროგრამების რეფორმირება;

ტრენინგების და დამხმარე მეთოდური სახელმძღვანელოების მომზადება;

თანამედროვე სასწავლო პრაქტიკაში აპრობირებული ტექსტის განხილვისა და გააზრების მეთოდების დანერგვა;

სკოლამდელი აღზრდის სისტემის რეფორმირება;

სასკოლო ბიბლიოთეკებისა და საბავშვო ჟურნალ-გაზეთების გამოცემის ხელშეწყობა;

ოჯახის აქტიური ჩართვა და სკოლისა და ოჯახის კომუნიკაციის ხარისხის გაუმჯობესება;

სპეციალური პროექტები სოფლის სკოლებისათვის.

ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის დირექტორის, სიკო ჯანაშიას ინფორმაციით, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო წიგნიერების დონის ასამაღლებლად სპეციალურ ღონისძიებებს გეგმავს. შექმნილია საკოორდინაციო საბჭო, რომელიც ამ მიმართულებას კურიერებას გაუწევს. სამინისტრო უკვე იწყებს მიზნობრივი პროგრამის განხორციელებას, რომლის ფარგლებშიც დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლებს მიზნობრივი ტრენინგებისათვის ვაუჩერები გადაეცემათ და კითხვის სწავლების მეთოდის გაცნობის საშუალება ექნებათ. სექტემბრიდან საბავშვო ბაღებში განათლების სამინისტროს მიერ შემუშავებული ახალი კურიკულუმიც დაინერგება. იგეგმე-

ბა ასევე კითხვის სწავლების მეთოდური სახელმძღვანელოების მომზადება და მასწავლებლებისთვის ტრენინგების ჩატარება.

თამარ ტალიაშვილი, ილია ჭავჭავაძის სახელმწიფო უნივერსიტეტის განათლების ფაკულტეტის დეკანი:

„კვლევაში აჩვენა, რომ ბავშვებს არ შეუძლიათ წაკითხულის შინაარსის გაგება და დასკვნების გამოტანა. ეს მეთოდის პრობლემა – სწავლების მეთოდი უნდა შეიცვალოს. ამ მიმართულებით მუშაობა უკვე დაწყებულია, როგორც განათლების სამინისტროში, ასევე ჩვენს უნივერსიტეტში. ჩვენთან სტუდენტები სპეციფიკურ ცოდნას იძენენ, რაც ბავშვებისათვის წერა-კითხვის სასწავლებლად არის აუცილებელი. განვითარებულ ქვეყნებში კითხვას ცალკე საგნად ასწავლიან. ჩვენ ამის საშუალება ჯერჯერობით არ გვაქვს. ამ ეტაპზე ქართულის მასწავლებლებს ვამზადებთ“.

ექსპერტები მოსწავლეთა ინტერესებისა და ასაკობრივი თავისებურე-

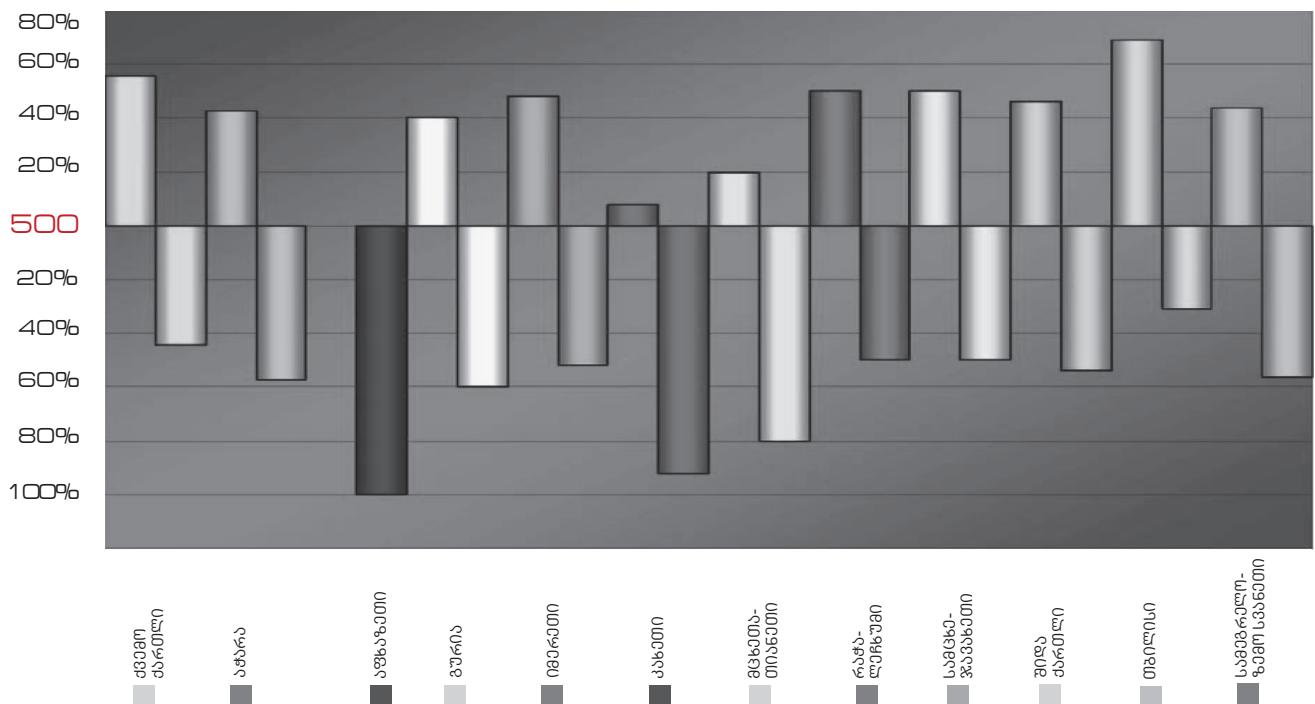
ბების გათვალისწინებით მომზადებული, კარგად ილუსტრირებული საბავშვო ჟურნალ-გაზეთების გამოცემის ხელშეწყობის აუცილებლობაზეც საუბრობენ. წიგნიერების დაბალი მაჩვენებლის ერთ-ერთ მიზეზად ბიბლიოთეკების პრობლემაც სახელდება – სკოლები ხშირად ბავშვებს ახალი წიგნებით ვერ უზრუნველყოფენ. თუმცა განათლების სამინისტროში ამბობენ, რომ სასკოლო ბიბლიოთეკებისთვის წიგნების გადაცემის პროცესი, რომელიც შარშან დაიწყო, წელსაც გაგრძელდება.

2009 წლის ბოლოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო კიდევ ერთი კვლევის ჩატარებას გეგმავს, რომელიც ეროვნული გეგმის მიხედვით განხორციელებული სწავლების პირველ შედეგებს შეაფასებს.

დამატებითი ინფორმაციისათვის წიგნიერების საერთაშორისო კვლევაზე PIRLS (2006) იხილეთ გამოცდების ეროვნული ცენტრის ვებგვერდი www.naec.ge

საერთაშორისო სკალირებული საშუალო სკოლები

კლასი

პრაქტიკული დანართი მასწავლებლებისათვის

საკვირველი ამბები -

„არიადნეს ძაფი“

ინტეგრირებული საგნები: ქართული ენა, მითოლოგია, ინფორმაციულ საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები (ისტ).

სწავლების საფეხური და კლასი: I საფეხური, მე-3 კლასი

მასწავლებლები: ოლღა კალანდაძე, ნინო სიხარულიძე, ირინა კოჭლამაზაშვილი

მოსწავლეთა რაოდენობა: 21

გაკვეთილის სასწავლო მიზნები

(საგნების მიხედვით)

ქართული ენა

- ჯ. ქარჩხაძის მოთხრობა „არიადნეს ძაფის“ გაცნობა;
- ნაწარმოების პერსონაჟების შედარება, საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა მათი საქციელის მიმართ;
- ურთიერთთანამშრომლობის განმტკიცება; სხვისი აზრის მოსმენისა და პატივისცემის, საკუთარი მოსაზრების დასაბუთებისა და არგუმენტირებული მსჯელობის უნარ-ჩვევების გამომუშავება;
- პარალელის გავლება შინაარსსა და პირად გამოცდილებას შორის;
- მხატვრული გამოთქმის, „არიადნეს ძაფის“ მნიშვნელობის გაგება;
- განსხვავების პოვნა მითსა და ლიტერატურულ ნაწარმოებს შორის.

მითოლოგია

- გაეცნობიან ბერძნულ მითს არიადნესა და თეზევსის შესახებ;

- შეძლებენ მითოლოგიური სიუჟეტების დანახვასა და ამოცნობას ხელოვნების ნიმუშებზე (ლარნაკების მოხატულობა, ქანდაკება).

ეროვნული სასწავლო გავრცელებული მისაღწევი შედეგები/ ინდიკატორები:

- მოსწავლე ისმენს ლიტერატურულ ტექსტებს, იგებს და გადმოსცემს მათ შინაარსს; ასახელებს ტექსტში ასახულ ფაქტებს, პერსონაჟებს;
- ავლებს პარალელს ტექსტში ასახულ ამბავსა და პირად გამოცდილებას შორის;
- მარტივი გამოთქმებით (მომწონს/არ მომწონს, საინტერესოა/უინტერესოა, ვეთანხმები/არ ვეთანხმები, ერთგულია/მოღალატეა, მამაცია/მხდალია, და ა.შ) აფასებს ნაწარმოებს, პერსონაჟებს, მათ საქციელს და ცდილობს საკუთარი მოსაზრებების ახსნას (არ ვეთან-

ხმები იმიტომ, რომ...საინტერესოა იმით, რომ... და ა.შ);

- მოსწავლე დამოუკიდებლად (ხმამალა/ჩუმად) კითხულობს და იგებს სხვადასხვა სახის ტექსტს მისთვის ნაცნობ თემებზე; ამოიცნობს და ასახელებს ნაკითხული ტექსტის თემას;
- მოსწავლე დამოუკიდებლად ქმნის მცირე ზომის ტექსტს და გასაგებად აყალიბებს აზრს;
- აღწერს კონკრეტულ ფაქტს ან მოვლენას საკუთარი ცხოვრებიდან.

თანმიმდევრობა

(აქტივობა და დრო)

I გაკვეთილი**I ეტაპი: პროვოცირება (10 წთ)**

ბავშვები დგებიან წრეში. ერთი მოსწავლე დგას შუაში. მას ხელში უჭირავს ძაფის გორგალის ერთი ბოლო. ბავშვები იღებენ მითითებას, დაასახელონ მითებისა და ზღაპრების პერსონაჟები და მასწავლებლის დახმარებით გორგალს ერთმანეთს გადასცემენ. შუაში მდგომი მოსწავლე აღმოჩნდება აბლაბუდაში.

მასწავლებელი მოსწავლეებს აძლევს დავალებას: „მოიფიქრეთ, როგორ გამოვიდეს აბლაბუდაში გახვეული ბავშვი ისე, რომ არ განწყვიტოს ძაფი“.

ბავშვები გამოთქვამენ ვარაუდებს.

II ეტაპი: ასოციაციური რუკა (5 წთ)

მითოლოგიის მასწავლებელი მაგნიტურ დაფაზე ხატავს ასოციაციურ რუკას და სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ

მითოლოგიური გმირები, კოპალა, ამირანი, პერსეუსი, ჰერაკლე; მითოლოგიის მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს კიდევ ერთ მითიურ გმირს, თეზევსს.

III ეტაპი: გონებრივი იერიში (5 წთ)

ქართული ენის მასწავლებელი სვამს კითხვებს: 1. რომელი მითიდან გახსოვთ მეფე მინოსი? 2. რა ააშენა დედალოსმა და სად? 3. ბერძნული მითოლოგიის მიხედვით, ვინ ითვლება პირველ არქიტექტორად?

IV ეტაპი: კითხვა და ვარაუდების გამოთქმა (30 წთ)

ტექსტი წინასწარ დაყოფილია ნაწილებად. მოსწავლეებს ურიგდებათ ტექსტის პირველი ნაწილი. ქართული ენის მასწავლებელი მიმართავს ბავშვებს:

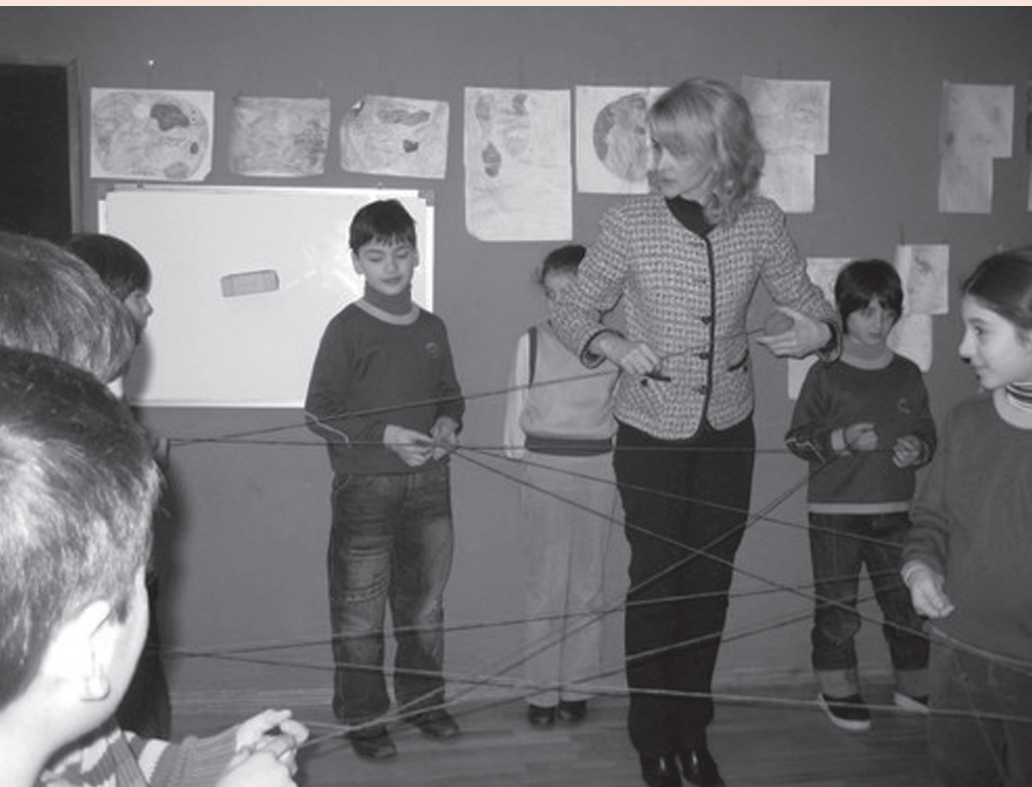
„თქვენ დაგირიგდათ ჯემალ ქარჩხაძის მოთხრობის, „არიადნეს ძაფის“ პირველი ნაწილი. ამ მოთხრობას საფუძვლად დაედო ბერძნული მითი“.

მასწავლებელი იწყებს კითხვას, მოსწავლეები აყოლებენ თვალს. პირველი ნაწილის წაკითხვის შემდეგ, რომელიც მთავრდება სიტყვებით: „...თეზევსს უყვარდა ურჩხულებთან ბრძოლა“, ქართული ენის მასწავლებელი სვამს კითხვებს: 1. რატომ იყო მეფე მინოსის სასახლე უცნაური? 2. რით იყო გამორჩეული მეფე მინოსის ლაბირინთი? 3. აღწერეთ მინოტავრი. 4. საიდან მოჰყავდა ადამიანები მეფე მინოსს? 5. რა შეუთვალა მინოსმა მეფე ეგეოსს? 6. დაახასიათეთ თეზევსი. 7. როგორ ფიქრობთ, რა მოხდება შემდეგ? 8. რატომ ფიქრობთ ასე?

შესვენება (5წთ)**II გაკვეთილი**

მითოლოგიის მასწავლებელი უამბობს ბავშვებს „ეგეოსის დარიგებას“. ბავშვებს ურიგდებათ ტექსტის მეორე ნაწილი, რომელიც მთავრდება სიტყვებით: „არა, ასეთ ვაჟკაცს მინოტავრს სწორედაც რომ ვერ დავანებებო“. ქართული ენის მასწავლებელი სვამს კითხვებს: 1. გამართლდა თუ არა თქვენი ვარაუდი? 2. რას შიშობდა თეზევსი? 3. ვინ იყო მინოსის ქალიშვილი? 4. რა გრძნობა დაეუფლა არიადნეს თეზევსის მიმართ? 5. რა გადამწყვიტა არიადნემ? 6. როგორ ფიქრობთ, რა მოხდება შემდეგ? 7. რატომ ფიქრობთ ასე?

ბავშვებს ურიგდებათ ტექსტის მესამე ნაწილი: ტექსტის წაკითხვის შემდეგ ქართულის მასწავლებელი სვამს კითხვებს: 1. გამართლდა თუ არა თქვენი ვარაუდი? 2. რა სიზმარი ნახა არიადნემ? 3. მოძებნეთ ტექსტში და ამოიკითხეთ, რა დარიგება მისცა არიადნემ თეზევსს? ვინ გაიმარჯვა ორთაბრძოლაში? 4. მოძებნეთ და ამოიკითხეთ ტექსტიდან თეზევსისა და მინოტავრის ბრძოლის ეპიზოდი. 5. როგორ დააღწია თავი თეზევსმა ლაბირინთს? 6. საით გაემგზავრნენ თეზევსი და არიადნე? მითოლოგიის მასწავლებელი უამბობს ბავშვებს, რატომ ვერ შეასრულა თეზევსმა მამის თხოვნა.

V ეტაპი: რეფლექსია (10წთ)

ქართულის მასწავლებელი სვამს კითხვებს: 1. რა ჰქვია რუბრიკას, სადაც მოთავსებულია თქვენს მიერ შესასწავლი ტექსტი? 2. თქვენი აზრით, რა არის ამ მოთხრობაში საკვირველი და დაუფერებელი? 3. რისი სიმბოლოა მინოტავრი? 4. რა არის ბოროტების სიმბოლო ქართულ მითებში? მითოლოგიის მასწავლებელი აწვდის ინფორმაციას დღემდე შემორჩენილი მინოსის სასახლის ნანგრევების შესახებ და აჩვენებს შესაბამის სურათს.

მითოლოგიის მასწავლებელი აჩვენებს თანამედროვე ლაბირინთს, რომელსაც დღესდღეობით გასართობი დანიშნულება აქვს. ქართული ენის მასწავლებელი ტექსტიდან კითხულობს ბოლო აბზაცს და სვამს კითხვას: „რა მნიშვნელობა შეიძინა გამოთქმამ „არიადნეს ძაფი?“

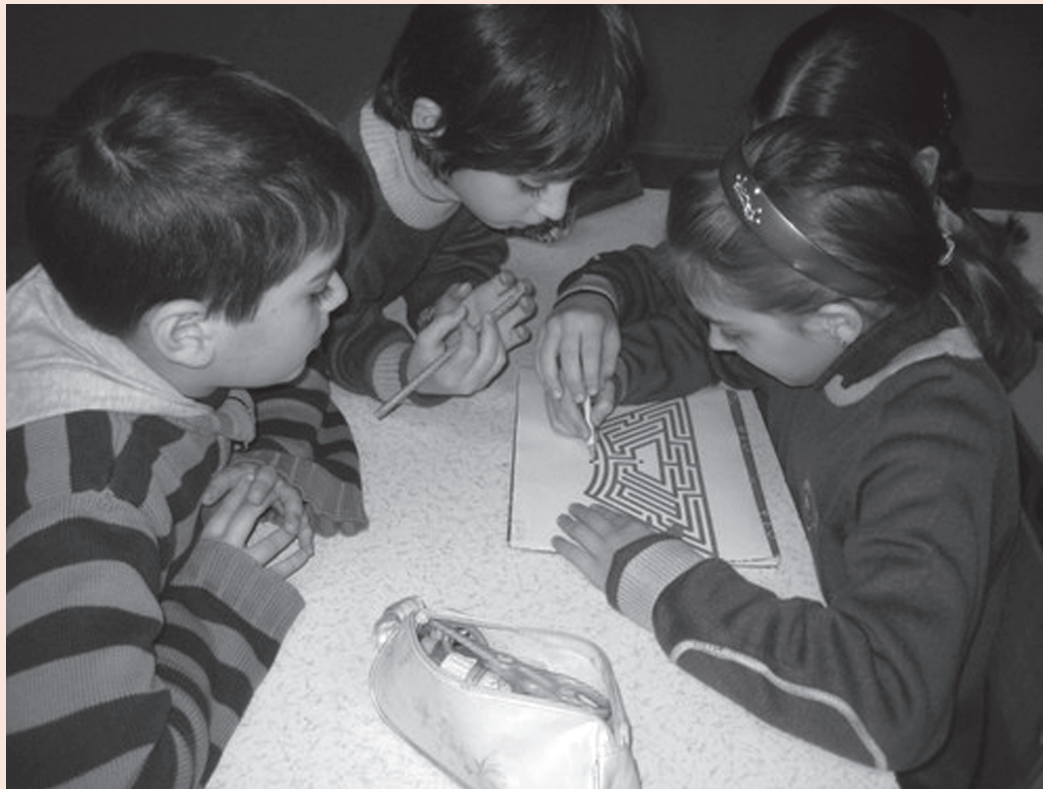
VI ეტაპი: ჯგუფებში მუშაობა (12 წთ)

წინასწარ მომზადებული, დანომრილი ფურცლების დარიგების შემდეგ კლასი იყოფა ჯგუფებად. ბავშვებს ურიგდებათ ფურცელზე დაბეჭდილი სახალისო საეარჯიშო ლაბირინთი და ეძლევათ დავალება, ფერადი ფანქრის საშუალებით გამოვიდნენ ლაბირინთის ცენტრიდან. საეარჯიშოს შესრულების შემდეგ ეწყობა ნამუშევრების პრეზენტაცია.

ქართული ენის მასწავლებელი სვამს კითხვას: „რას გავიგებთ ლაბირინთში თქვენს მიერ გავლებული ხაზები?“

VII ეტაპი: წერა (12წთ)

ბავშვებს ურიგდებათ ფურცლები. ქართული ენის მასწავლებელი აძლევს დავალებას: „გაიხსენეთ, გქონიათ თუ არა გამოუვალი სიტუაცია და როგორ გიპოვიათ გამოსავალი?“ წერითი სამუშაოს დამთავრების შემდეგ ეწყობა ნამუშევრების პრეზენტაცია.

VIII ეტაპი: საშინაო დავალება (3წთ)

მითოლოგიის მასწავლებელი სვამს კითხვას: „გაინტერესებთ, იქორწინეს თუ არა თევზესმა და არიადნემ?“ ამის შესახებ ინფორმაცია შეგიძლიათ მოიძიოთ წიგნში „მითოლოგიური ლექსიკონი“, რომელიც არის ჩვენი სკოლის ბიბლიოთეკაში“.

IX. შეფასება (3წთ)

ფასდება შემდეგი უნარები: გაკვეთილში ჩართულობა, ჯგუფური მუშაობა, ვარაუდების გამოთქმა, წერითი ნამუშევრების პრეზენტაცია, არასტანდარტული პასუხები, შეფასების რუბრიკა. შეფასებისათვის პირობითი ნიშნებია: ნითელი წრე – სუსტია, საჭიროებს დახმარებას; ყვითელი წრე – დამაკმაყოფილებელია; მწვანე წრე – კარგია.

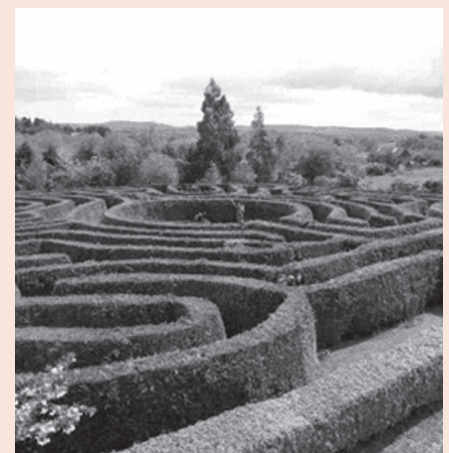
საკლასო მანეჟმენტი

საგანმანათლებლო რესურსები: მაგნიტური დაფა, მარკერი, ფერადი ფანქრები, ძაფის გორგალი, პროექტორი, კომპიუტერი.

ლიტერატურა: ნ. გორდელაძე, თ. კუხიანიძე „ქართული ენა, მე-3 კლასი“ (მოსწავლის წიგნი), გამომცემლობა „ბაკურ სულაკაური“, 2008 წ. და „ბერძნული მითები“, გ. ქარჩხაძის გამომცემლობა, 2004 წ.

გამოყენებული ვებ-გვერდები:
maiaragouveia.blogspot.com;
phisalia.blogspot.com; pbase.com;
panoramio.com; google.com

(გაკვეთილის სრული ელექტრონული ვერსია ხელმისაწვდომია მისამართზე: www.net.lemill.edu.)

სკოლის მასწავლებლის შეფასების ინდიკატორები

თბილისის 136-ე საჯარო სკოლა

(იბეჭდება 136-ე საჯარო სკოლის დირექტორის, ელზა ბადაშვილის თანხმობით)

მასწავლებლის შეფასების ფორმა

მასწავლებელი _____

სწავლების საფეხური/საგანი _____

		1	2	3	4
		არაღმავალი- ყოფილებელი	ღამავალი- ფილებელი	კარგი	ძალიან კარგი
I.	მართვა (პედაგოგი ეფექტურად მართავს სასწავლო პროცესს), შედეგები (პედაგოგი ითვისისწინებს მიღებულ შედეგს)				
II.	სწავლების მეთოდების გამოყენება				
III.	პროფესიული პასუხისმგებლობა				
	საბოლოო შეფასება				

კომენტარები:

I.	მართვა, შედეგები, სასწავლო მეთოდი	1	2	3	4
I.1	მასწავლებელი ყოველდღიურად შეიმუშავებს საგაკვეთილო გეგმებს, სასწავლო მიზნების უზრუნველსაყოფად				
I.2	მასწავლებელი ეფექტურად აწარმოებს საგაკვეთილო დროს				
I.3	მასწავლებელი სისტემატურად აწარმოებს შიდასკოლო სტანდარტების კვლევის რვეულს				
I.4	მოსწავლე მასწავლებლის მიერ ინფორმირებულია გაკვეთილის მიზნებზე და ცოდნის შეფასების კრიტერიუმზე				
I.5	მასწავლებელი იყენებს შეფასების სისტემას, რომელიც ეფუძნება წინასწარ შემუშავებულ კრიტერიუმებს				
I.6	მასწავლებელი სისტემატურად აწარმოებს მოსწავლეთა შეფასებებს				
I.7	მასწავლებელი უქმნის მოსწავლეს უსაფრთხო სასწავლო გარემოს, აკონტროლებს მათ არაღმავალიყოფილებელ ყოფაცქევას				
I.8	მასწავლებელი გასაგებად და გამართულად გადმოსცემს მასალას და გაკვეთილზე მუშაობის პროცესში იყენებს სასწავლო რესურსებს				

	1	2	3	4
I.9 – მოსწავლეები გეგმავს და ახორციელებს პროექტებს, მონაწილეობს სასკოლო და სკოლის გარეთ გამართულ კონფერენციებსა და ოლიმპიადებში				
I.10 – მოსწავლეების ჩართულობის მიზნით, მასწავლებელი სასწავლო პროცესში იყენებს სხვადასხვა მეთოდებსა და აქტივობებს, რომელიც შეესაბამება სასწავლო მიზნებს და ამოცანებს				
I.11 – მასწავლებელი ატარებს საჩვენებელ გაკვეთილებს და იყენებს თანამედროვე ინფორმაციულ ტექნოლოგიებს				
I.12 – მასწავლებელი გეგმავს და ატარებს საგნობრივ-შემეცნებით და სხვა ღონისძიებებს				
I.13 – მასწავლებელი ქმნის სასწავლო რესურსებს				
I.14 – მასწავლებელი მოტივირებულია და ხშირად გამოდის ინიციატივებით				
I.15 – მასწავლებელი თანამედროვე ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენებით აწყობს პრეზენტაციებს				
I.16 – მასწავლებელი ყოველი ტრიმესტრის ბოლოს აკეთებს მოსწავლის აკადემიური მოსწრების კვლევას (ანგარიში)				
I.17 – მასწავლებელს მოსწავლეთა მიღწევების მონიტორინგისა და შეფასების საფუძველზე ცვლილებები შეაქვს სწავლების მეთოდებში და ადგენს ინდივიდუალურ პროგრამებს				
I.18 – მასწავლებელი ხელს უწყობს მოსწავლეს წარმატების მიღწევაში და მზადაა დამატებითი დახმარების გასანებად				
II. პროფესიული პასუხისმგებლობა				
II.1 – ხარისხიანად აწარმოებს და დროულად ატარებს სასკოლო დოკუმენტაციას				
II.2 – მასწავლებელი არის კომუნიკაბელური და კონსტრუქციული				
II.3 – ისწავფის პროფესიული ზრდისა და განვითარებისაკენ				
II.4 – მასწავლებელი პასუხისმგებლობით ეკიდება საქმეს				
II.5 – მასწავლებელი მხოლოდ საპატიო მიზეზებით აცდენს გაკვეთილებს				
II.6 – მასწავლებელი პასუხისმგებლობით ეკიდება სკოლის შენობას, ქონებასა და აღჭურვილობას				
II.7 – მასწავლებელი თანამშრომლობს თითოეული მოსწავლის მშობელთან კომუნიკაციის სხვადასხვა ხერხების გამოყენებით, სკოლასა და ოჯახს შორის წარმატებული კავშირის დასამყარებლად				
II.8 – მასწავლებელი პატივისცემით ეპყრობა თითოეულ მოსწავლეს, არ აყენებს ფიზიკურ და სიტყვიერ შეურაცხყოფას, ფსიქოლოგიურ ტრავმას				
II.9 – მასწავლებელი ინარჩუნებს სიმშვიდეს კონფლიქტურ სიტუაციებში, იღებს ობიექტურ და სამართლიან გადაწყვეტილებებს ყველა მოსწავლის მიმართ, არ გამოაქვს ნაჩქარავი დასკვნები, ისმენს და ითვალისწინებს მოსწავლეთა და სხვათა აზრს.				
II.10 – მასწავლებელი კლასის ხელმძღვანელს, შემდეგ კი მშობელს სისტემატურად აწვდის ინფორმაციას სასწავლო პროცესის დროს დაფიქსირებულ პრობლემებსა და მიღწევებზე				
III. დაავატაბითი ზონის დამრიგებელთათვის				
III.1 – დამრიგებელს აქვს სადამრიგებლო პროგრამა				
III.2 – დამრიგებელს აქვს ტრიმესტრის და წლიური ანგარიშები				
III.3 – სასწავლო წლის ბოლოს მასწავლებელი ინდივიდუალურად აწვდის მშობლებს ინფორმაციას მოსწავლეთა დისციპლინისა და აკადემიური მოსწრების შესახებ				
III.4 – დამრიგებელი თანამშრომლობს საგნების პედაგოგებთან				
III.5 – ატარებს სააღმზრდელო ღონისძიებებს				
IV. დაავატაბითი ზონის კათედრის ხელმძღვანელისათვის				
IV.1 – აქვს კათედრის მუშაობის წლიური გეგმა				
IV.2 – შეიმუშავებს ყოველთვიურ გეგმებს				
IV.3 – აქვს ტრიმესტრული და წლიური კათედრის ანგარიშები				
IV.4 – გეგმავს და ატარებს კათედრის ღონისძიებებს				
IV.5 – კათედრის ხელმძღვანელი მოტივირებულია და ხშირად გამოდის ინიციატივებით				

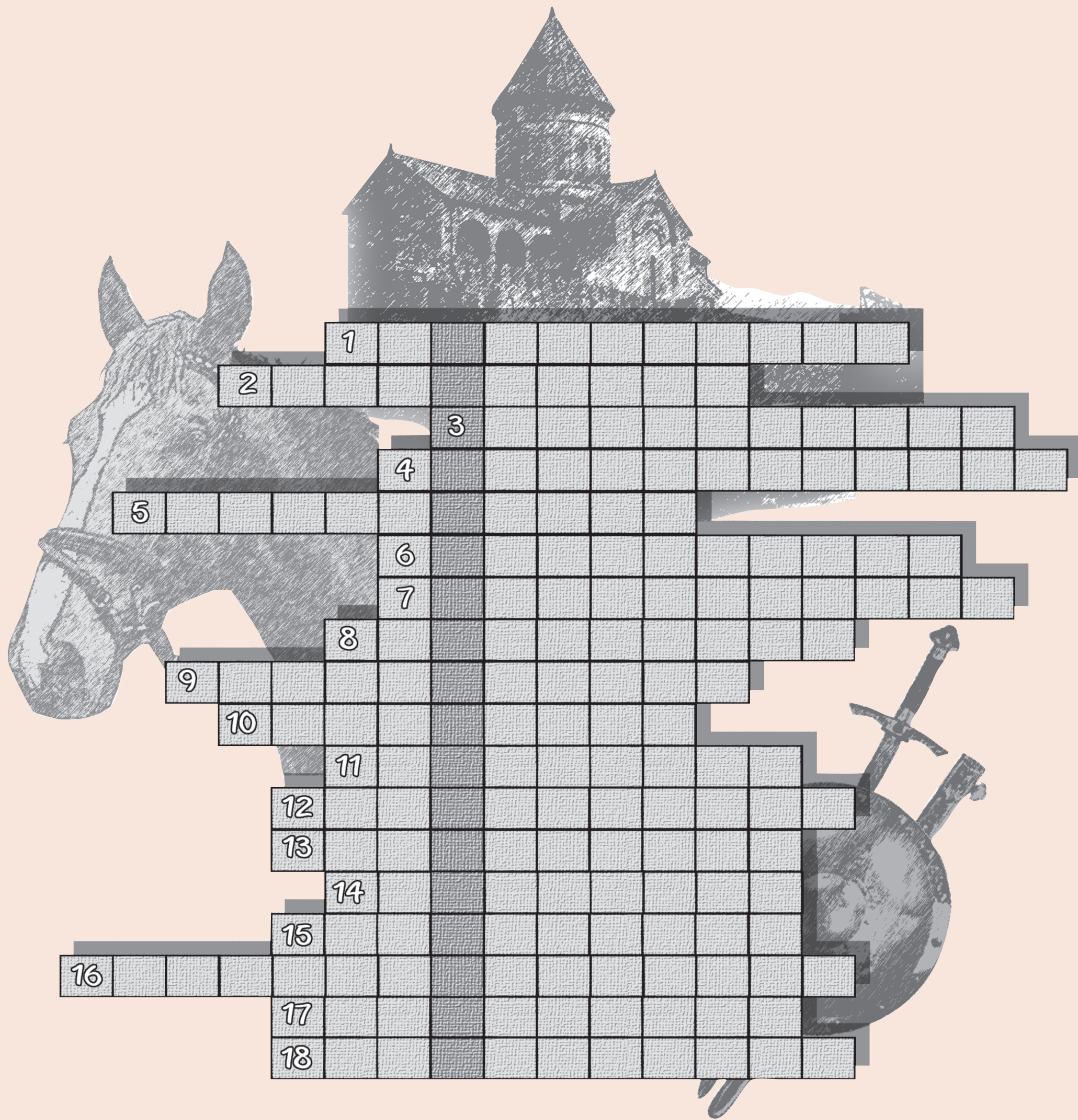
ქულების მაქსიმალური რაოდენობა საგნის მასწავლებლისათვის: 112
 ქულების მაქსიმალური რაოდენობა დამრიგებელთათვის: 132
 ქულების მაქსიმალური რაოდენობა კათედრის ხელმძღვანელთათვის: 132

სახალისო დავალებები მოსწავლეებისათვის

მოგვანოდა ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელმა, მარინა უკლაშაშ (ქუთაისი)

ფერვორდი

ფერვორდი შეივსება „დიდოსტატის მარჯვენაში“ გამოყენებული ფერებით ისე, რომ მუქ სვეტში მივიღებთ რომანის სახელწოდებას.

1. რა ფერის ცის ქვეშ მღეროდა არსაკიძე „კაი ყმას“? 2. ჭიაბერის დასაფლავებაზე როგორი თორით გამოირჩეოდა შორენას ძუძუმტე?
3. გლახუნა ავშანისძის მიერ საფურცელში მოკლული წეროს ფრთების ფერი. 4. რა ფერის თვალეზს აფაფხულებდა გამგეთუხუცესი არსაკიძესთან შეხვედრისას? 5. „დილით... იგი“ (სვეტიცხოველი) 6. რა ფერის იყო ცა, როცა მამამზეს ჩაეძინა მცხეთაში? 7. როგორი კულულები გადმოიღვარა ჭიაბერის მაღალ შუბლზე? 8. რა ფერის თვალეზი ჰქონდა არსაკიძის მიერ გაწვრთნილ მიმინოს? 9. მესაწოლე ბერი რა ფერის თვალეზით შესცქეროდა მამამზე ერისთავს 10. „დეზი ჰკრა თავის ულაყს გიორგიმ, არწივის ფრთებზე გამართული ქეიბურები გვერდში ჰკრა... დათვს.“ 11. რა ფერის იყო ნებიერა? 12. „მოდის, მორარევეს თავთუხების ზღვას, თოვლივით თეთრი აცვია სამოსი... სანმერთული ზედ.“ (არსაკიძის სიზმარი) 13. ნებიერას თვალის ფერი. 14. წლების მანძილზე ამბორყოფისაგან რა ფერის გახდა ძელისცხოველი? 15. რა ფერის მიმინოები ეჭირათ გიორგის და გირშელს ბავლის დროს? 16. რა ფერის იყო სანმერთული, რომლის მცხეთაში ჩამოტანასაც შეეწირა გირშელი და ორი ათასი მონა-სპა? 17. ოვსთა თავადის, თუზარაის ულაყის ფერი. 18. რომანში პირველად ნახსენები ფერი.

საწყისიდან: 81 საწყისიდან: 71 საწყისიდან: 91 საწყისიდან: 51
 საწყისიდან: 71 საწყისიდან: 61 საწყისიდან: 71 საწყისიდან: 11 საწყისიდან: 01
 საწყისიდან: 6 საწყისიდან: 8 საწყისიდან: 7 საწყისიდან: 9 საწყისიდან: 5
 საწყისიდან: 7 საწყისიდან: 8 საწყისიდან: 7 საწყისიდან: 9 საწყისიდან: 5

საწყისიდან